OKRAJNA ŠTUDIJSKA KNJ...

IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 201 (2197) — Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sreda 20. avgusta 1952 — Cena 20 lir

Nobenega popuščanja italijanskemu imperializmu!

„SKRBI" italijanskih šovinistov

Italijanske šoviniste zelo skrbi politična in vojaška krepitev Jugoslavije ter njeno uveljavljanje na mednarodnem področju. Sovražno pišejo o vsakem obisku predstavnikov tujih držav v Jugoslaviji. Stalno poskušajo ustvarjati nezaupanje do Jugoslavije posebno v zahodnih državah in bi jo radi popolnoma izolirali od ostalega sveta. Italijanski vladajoči krogi bi radi imeli pravico, da odločajo o usodi Jugoslavije, radi bi dobili celo nekakšen mandat od Zahoda, da bi kot «politični eksperti» za ta sektor sami diktirali politiko na Balkanu. Pri tem seveda na veliko pišejo, kako jih skrbi usoda Balkana, kako so zaskrbljeni nad njegovo varnostjo in mirom na tem delu Evrope. To pa naj bi bilo mogoče doseči samo, če bi se Italiji zaupalo «varstvo» nad tem področjem. Ko jim pa to le ne gre od roke, pa kričijo, kako so ogroženi od Jugoslavije, katera baje goji napadalne namene nasproti Italiji, in zahtevajo, da se Italija zaščiti pred njeno napadalnostjo.

Zakaj vse to, je nam popolnoma jasno, in o tem smo že mnogokrat pisali. Današnjim odgovornim krogom v Italiji ne gre v račun, da Jugoslavija vodi samostojno in neodvisno politiko, da noče biti satelit nikogar, da s svojo politiko ustvarja prijateljsko sodelovanje med balkanskimi narodi in s tem utrjuje mir in varnost na Balkanu pred sovjetsko napadalnostjo, pa tudi pred kakršnim koli drugim poskusom nasilno zagospodovati na Balkanu. Znano pa je, da se današnja Italija ni odrekla nobenemu od imperialističnih načrtov bivše Mussolinijeve Italije, ko je gojila megalomanske ideje o vsemogočnem rimskem imperiju. Neprestano kričanje po Istri, Reki, Dalmaciji itd. sklicevanje Pacciardija na svoje divizije, kot nekdaj Mussolini na svojih osem milijonov bajonetov, ki naj poneso svetu «dvatisočletno rimsko civilizacijo», nam dovolj jasno odkriva stremljenje italijanskih političnih krogov. Povojni razvoj dogodkov na Balkanu, predvsem po zaslugi nove Jugoslavije, ki je nastala po zmagoviti narodnoosvobodilni vojni, pa dokončno onemogoča Italiji izvajanje njenih imperialističnih načrtov proti Balkanu. Zato tudi tako kričanje in «zaskrbljenost» nad situacijo na Balkanu.

S posebno silovitostjo se je italijanski šovinistični tisk razpisal o priliki obiska ameriškega vojnega ministra Pacea v Jugoslaviji in njegove prihoda po tem obisku v Italijo. Pace je prisostvoval manevrom jugoslovanskih edinic in se pohvalno izrazil o jugoslovanski vojski ter obljubil povečano vojaško pomoč Jugoslaviji, da bo tako sposobnejša upirati se sovjetskemu pritisku in eventualnemu vojaškemu napadu. Obenem je Pace tudi izjavil, da je stvar Jugoslavije, če se ona hoče ali pa ne vključevati v kakršne koli vojaške pakte, ter da Jugoslavija predstavlja važen faktor miru v Evropi. Zaradi tega ji bo tudi Amerika nudila potrebno pomoč v oborožitvi, ker cilj Amerike je v tem pogledu istoveten z Jugoslavijo: braniti mir v svetu. Napil je tudi prijateljstvu med Ameriko in Jugoslavijo.

Vse to pa je strašno razburilo italijanske šoviniste, da so zopet privlekli na dan že obrabljene «argumente» o tem, kako Jugoslaviji ni zaupati, da ni sposobna izvršiti obrambno nalogo, da se ne ve, kako bo uporabila orožje, ki pošilja Amerika Jugoslaviji, češ da se Titova Jugoslavija lahko naenkrat sporazume s Sovjetsko zvezo in tako postane prva linija sovjetskega napada; da pošiljanje orožja Jugoslaviji ogroža Italijo, in zato je potrebno tisto orožje, ki se ga pošilja Jugoslaviji, rajši poslati Italiji, ki da edina predstavlja sigurno postavko v obrambi pred sovjetskim napadom itd.

Zopet se italijanski šovinisti sklicujejo na atlantski pakt, katerega članica je Italija, medtem ko Jugoslavija ni. V imenu atlantskega pakta zahtevajo, da italijanske divizije zasedejo Trst in se razvrstijo vzdolž reke Mirne. O vsem tem je treba resno govoriti s Pacejem ob priliki njegovega obiska Italiji, kričijo italijanski šovinisti. Ob tej priliki je tudi potrebno zahtevati konkretne dokaze od Tita, da se je definitivno ločil od Sovjetske zveze. In veste, kakšne dokaze zahtevajo italijanski šovinisti in imperialisti? Jugoslavija naj se odpove Trstu v korist Italije. Če to Jugoslavija stori, potem bo vse v redu (zaenkrat, seveda, ker potem pride na vrsto Istra, Reka, Dalmacija itd.).

Volk dlako menja, kože pa ne, pravi stari pregovor. To popolnoma velja za italijanske imperialiste. Menjali so firmo, ali imperialistični duh bivše Mussolinijeve Italije je ostal isti. Po istih stopinjah stopajo današnji vladajoči krogi v Italiji. Vsa ta šovinistična lažna in obrekovalna kampanja nam ponovno to dokazuje. Medtem ko se miroljubni narodi trudijo, kako bi ohranili mir v svetu, mislijo oni na zadovoljitev svojih umazanih imperialističnih apetitov. Veliki in težki problemi vznemirjajo danes svet in čakajo na rešitev v interesu miru, oni pa vlečejo na dan Trst, kot da je bodočnost sveta odvisna od tega, ali bo Italija dobila Trst ali ne. Na levo in desno nesramno izsiljujejo svet. V eni roki držijo vejico miru v drugi pa žerjavico, s katero grozijo, da bodo vžgali nov vojni požar, če ne bo zadoščeno njihovim imperialističnim apetitom. Skrajna nesramnost, ki je ni primera v povojni dobi. Čas je, da miroljubni narodi enkrat za vselej jasno povedo italijanskim odgovornim krogom, da je mir najdragocenejša stvar na svetu in da je v interesu miru nujno potrebno čimprej končati s takšno imperialistično politiko, ki ogroža mir v svetu.

Italijansko imperialistično izzivanje na jugoslovansko - italijanski meji

Patrulja 35 italijanskih vojakov je vdrla na vrh Mangarta, ki je na jugoslovanskem ozemlju, ukradla slovensko planinsko knjigo ter jo zamenjala z italijansko - Glavni tajnik angleške laburistične stranke Morgan Philips v Jugoslaviji - Protestna nota bolgarski vladi - Začetek razgovorov o malem obmejnem prometu med FLRJ in Avstrijo

(Od našega poročevalca)

LJUBLJANA, 19. — Kakor poroča v svoji nocojšnji številki «Slovenski poročevalec», je 30. junija vdrla patrola 35 italijanskih vojakov I. bataljona Aquila VIII. alpinskega polka pod vodstvom poročnika Scutija na vrh Mangarta, kjer so ukradli slovensko planinsko knjigo ter jo zamenjali z italijansko. Na knjigo so napisali, da je bila slovenska planinska knjiga slaba, zaradi česar so jo morali oni, to so Italijani, zamenjati s svojo dobro. To pripombo je ovekovečilo vseh 65 italijanskih vojakov s svojimi podpisi.

V zvezi s tem piše «Slovenski poročevalec», da italijanskemu imperializmu ni dovolj, da je kljub porazu v zadnji svetovni vojni, obdržal velike predele slovenskega ozemlja, temveč ga bode v oči, da je lepi vrh ponosnega Mangarta svoboden, in zato iščejo provokacije, kar je že njihova stara praksa. Tavdor na jugoslovansko ozemlje, poudarja «Slovenski poročevalec» predstavlja grobo kršitev jugoslovanske meje. Italijanski vojaki so morali iti več kot dve sto metrov po jugoslovanskem ozemlju, da so prišli na vrh Mangarta in ukradli knjigo. Ta namerna kršitev meje in tatvina slovenske planinske knjige predstavljata izzivanje in dokazujeta, da hočejo italijanski imperialisti izzvati incidente na jugoslovansko - italijanski meji.

Kršitev jugoslovanske meje in tatvina omenjene knjige dajeta sklepati, da to ni bila samo zamisel poročnika Scutija, ampak da je on s svojo četo izvršil samo nalogo, ki jo je prejel. Zato je upravičena zahteva tako turistov kot vsega jugoslovanskega ljudstva, da jugoslovansko zunanje ministrstvo protestira pri italijanski vladi zaradi kršitve meje in zahteva, da se krivci kaznujejo, ter da Italijani vrnejo slovensko knjigo, zaključuje «Slovenski poročevalec».

Nocoj je dopotoval v Jugoslavijo na večdnevni obisk glavni tajnik laburistične stranke Velike Britanije Philip Morgan. Na ljubljanski železniški postaji ga je pozdravil predsednik vlade Slovenije Miha Marinko. Philip Morgan je ostal na večerji pri predsedniku vlade Mihi Marinku, jutri zjutraj pa bo odpotoval v Opatijo, kjer bo ostal nekaj časa na počitnicah. Predvidoma se bo sestal med svojim bivanjem v Jugoslaviji z maršalom Titom.

C. S.

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 19. — Jugoslovansko zunanje ministrstvo je izročilo danes bolgarskemu poslaniku v Beogradu noto, v kateri odločno protestira zaradi aretacije in slabega ravnanja s soprogo jugoslovanskega tiskovnega atašeja v Sofiji Dizdareviča. Jugoslovansko zunanje ministrstvo obenem protestira proti brobi kršitvi predpisov o diplomatski nedotakljivosti.

Žena jugoslovanskega tiskovnega atašeja je namreč potovala z vlakom iz Sofije v Dimitrovgrad z rednim diplomatskim potnim listom in z rednim vizumom bolgarskega zunanjega minstrstv2a. Toda pred vstopnom v vlak na postaji Slivnica ji je bolgarski policaj vzel potni list in ji prepovedal nadaljnjo vožnjo. Kljub njenim zahtevam, da jo pustijo v vlak, so ji organi bolgarske policije na najbolj grob način onemogočili vstop v vagon, medtem pa so trije policaji pometali skozi okno vso njeno prtljago. Ženo jugoslovanskega tiskovnega atašeja Dizdarevića so nato aretirali in jo zaprli v sobo blizu postaje. Kasneje so jo odpeljali v Sofijo, kjer so jo izpustili.

Jugoslovanska vlada opozarja v noti tudi na to, da bolgarski organi sistematično napadajo jugoslovanske predstavnike v Bolgariji in to po navodilih bolgarske vlade. To dokazuje že dejstvo, da jugoslovansko zastopstvo v Sofiji do danes ni prejelo niti enega odgovora na svoje številne upravičene proteste. Zaradi tega jugoslovansko zunanje ministrstvo najodločneje zahteva od bolgarske vlade, naj takoj ukrene vse potrebno, da bodo bolgarski organi spoštovali diplomatsko nedotakljivost jugoslovanskih predstavnikov in članov njihovih družin v Sofiji. Prav tako zahteva, da se strogo kaznujejo povzročitelji napada na ženo jugoslovanskega tiskovnega atašeja.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je danes objavilo, da so bili 14. avgusta vzpostavljeni redni diplomatski in konzularni odnosi med Bolivijo in Jugoslavijo.

Danes so se v Bad Gleichenbergu začeli razgovori o malem obmejnem prometu med Jugoslavijo in Avstrijo. Jugoslovansko delegacijo vodi načelnik evropskega oddelka zunanjega ministrstva Drago Vučenić, avstrijsko delegacijo pa opolnomočeni minister Schleinitz.

16. avgusta je preplaval Donavo in pribežal v Jugoslavijo pripadnik jugoslovanske narodne manjšine v Romuniji Živan Djordjević po poklicu občinski uradnik iz Stare Moldave. Med vojno se je boril kot prostovoljec v enotah narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije.

Djordjević je izjavil, da izvajajo romunske oblasti strahovit teror nad jugoslovanskim življem, zapirajo pripadnike jugoslovanske narodne manjšine in stalno grozijo z nasilnim izseljevanjem.

Pred koncem tega leta bo jugoslovanska ljudska skupščina razpravljala o nekaterih zakonskih predlogih s področja sodstva. Zakonski predlogi se nanašajo med drugim na organizacije sodišč, na javna tožilstva in na advokaturo.

B. B.

HONG KONG, 19. — Pekinški radio je danes javil, da je bila sklenjena francosko-kitajska trgovinska pogodba, in da bo vrednost izmenjanega blaga presegla skupno dva milijona šterlingov.

Komentarji zahodnega tiska o sovjetsko-kitajski konferenci

Rezerviranost ameriških vladnih krogov

WASHINGTON, 19. — Zahodni tisk danes obširno komentira kitajsko-sovjetsko konferenco v Moskvi. «Washington Post» pravi, da pomeni ta konferenca uvod v novo kominformistično «mirovno ofenzivo». «Mogoče je», piše list, «da mislijo Rusi prenesti drugam pogajanja za premirje na Koreji in prevzeti sami vodstvo. Cena premirja bi lahko bila ta, da bi ZDA sprejele prepoved orožja za množično uničevanje». List pripominja, da so Rusi že sledili tej liniji v OZN, toda ZDA so jo zavrnile, ker gre za sovjetski poizkus razorožitve Zahoda. Članek nadaljuje: «Mogoče, da se bodo zavezniki znašli pred odločitvijo med pogajanji z Moskvo ali nadaljevanjem neplodnih pogajanj s Kitajci in Severnimi Korejci. To bi morda pomenilo preiti s sedanje mrtve točke na še obširnejšo propagandno bitko. «Sovjetska taktika se pogostoma spreminja», piše list, «toda sovjetski cilji se ne spreminjajo: eden od teh je, preprečiti zahodno oborožitev. Premirje, ki bi bilo po sovjetski želji, bi več stalo kakor sama vojna na Koreji». List zaključuje, da je v interesu ZDA, da ostane sedanji spopad še vedno omejen, in da se je treba zaradi tega že dalje pogajati s Kitajci in severnimi Korejci, računajoč na nasprotja med njimi in Rusi.

Kljub rezerviranosti ameriških vladnih predstavnikov postavljajo washingtonski izvedenci razne domneve o vprašanjih, o katerih bodo razpravljali na moskovski konferenci. Ugotavljajo sledeče: 1. še pred konferenco so sprožili kampanjo, v kateri so sovjetski in severnokorejski voditelji izražali željo, naj bi prišlo do premirja na Koreji; 2. Moskvi in Pekingu se je zdelo umestno sklicati konferenco prav v trenutku, ko je vojna na Koreji, kakor tudi pogajanja za premirje, na mrtvi točki; 3. korejska vojna je povzročila Kitajski velike gmotne žrtve; 4. kominformistični svet, ki obstaja v glavnem iz Sovjetske zveze in Kitajske, teži vedno bolj za tem, da ustvari zaključeno gospodarstvo, ki bi bilo praktično odrezano od ostalega sveta. To nalaga obema državama sodelovanje, ki ne more nuditi prednosti eni ali drugi državi; 5. ne predvideva se nobena sprememba v zahodni politiki nadzorstva izvoza v kominformistične države.

Po mnenju ameriških diplomatov zahteva sedanji položaj resne sklepe, in mnenja so, da se bodo kominformistični voditelji zavedali, da bi bilo nevarno, da pride do splošne vojne, če bi se ponovilo korejsko vprašanje v drugem delu Azije; to pomeni, da je bistveno vprašanje, o katerem bodo govorili v Moskvi, vprašanje miru ali vojne, in zato pripisujejo v Washingtonu tej konferenci veliko važnost.

«New York Herald Tribune» pa primerja sedanjo sovjetsko-kitajsko konferenco v Moskvi s prejšnjimi sestanki med Hitlerjem in Mussolinijem.

Tudi londonski tisk danes obširno piše o tej konferenci. «Times» pravi v svojem uvodniku med drugim: «Sklenitev pogodbe v San Franciscu, ustvaritev ameriškega obrambnega sistema na Pacifiku in perspektive japonske oborožitve so novi činitelji, ki se prav gotovo niso upoštevali pri kitajsko-sovjetskih pogajanjih leta 1950. Nato poudarja list, da je kitajska delegacija zelo številna, in trdi, da ni nobenega dvoma, da so tako v Moskvi kakor v Pekingu mnenja, da je prišel trenutek, ko je treba zopet proučiti splošno politiko obeh držav. «Gotovo bo med sedanjimi razgovori prišlo do številnih pogajanj in ne samo s sovjetske strani».

Konservativni «Daily Telegraph» pa poudarja, da čeprav je vojaška plat sedanjih razgovorov še tako važna, je jasno, da bodo politična in gospodarska vprašanja na prvem mestu dnevnega reda. List dodaja, da Kitajska izredno potrebuje uvoz iz Sovjetske zveze, in to pomeni, da mora biti eden glavnih smotrov Čuenlaja, doseči, da Sovjetska zveza dovoli bolj znatno posojilo od prejšnjih. Članek zaključuje z izjavo, da bo tudi zanimivo ugotoviti, ali bo Sovjetska zveza držala obljube, ki se nanašajo na dve mandžurski pristanišči in na mandžursko železnico, ki jih je dala leta 1950.

Laburistični «Daily Herald» trdi, da presojajoč po nekaterih znakih, imajo Kitajci vtis, da so plačali previsoko ceno za dobave vojaškega materiala, ki so ga dobili od Sovjetske zveze med korejsko vojno.

«News Chronicle» je mnenja, da bodo ob zaključku moskovskih pogajanj javili važne sklepe, in pripominja, da bodo pogajanja prav gotovo pod vplivom treh činiteljev: z ene strani je neuspeh Sovjetske zveze v Evropi glede Zahodne Nemčije povečal sovjetsko zanimanje za Azijo, z druge strani vpliva vojna na Koreji močno na kitajske vire, obnovitev japonske vojaške sile pa povzroča zaskrbljenje tako v Moskvi kakor v Pekingu.

S svoje strani je konservativni «Daily Mail» mnenja, da bi «Zahod napravil dobro, če bi se pripravil na še hujše preizkušnje na Daljnem vzhodu», medtem ko objavlja kominformistični «Daily Worker» dopis iz Moskve, v katerem trdi, da bodo pogajanja, ki so se danes začela, privedla do zelo važnih rezultatov. «Obe vladi», zaključuje list, «sta sklenili, da je prišel trenutek, ko je treba skupno proučiti rezultate prvih dveh let sodelovanja in pripraviti bolj dolgoročne načrte».

Francoski list «Aurore» meni, da se zdi mogoče, da je namen konference poizkus ločiti Japonsko od zahodnih držav, in zaključuje: Morda se bo ko bo uvidel, da ni mogoče ničesar napraviti za spremenitev sedanjega stanja sil, odločil zopet dati svetu mir. Za sedaj se on premika iz Evrope v Azijo in vedno ista igra nas sili, da smo pozorni».

Britanska vlada pripravlja odgovor na noto iranske vlade

Velika diplomatska aktivnost v Teheranu - Novi spopadi med pristaši Tudeha in nacionalisti - Več ranjenih

TEHERAN, 19. — Danes zjutraj je v Teheranu ponovno prišlo do neredov med pristaši filosovjetske stranke Tudeh in nacionalisti. Pristaši stranke Tudeh so napadli nekega ameriškega podčastnika s kamenjem; uspelo mu je zbežati na svojem jeepu. Bili so ranjeni tudi nekateri policijski agenti in policija je aretirala več povzročiteljev neredov.

Nocoj pa je okoli petdeset pristašev paniranske stranke in nacionalsocialistov zažgalo prostore filokominformističnega lista «Bessuye Ayandeh» in prostore «Doma miru». Ranili so štiri osebe. Policija je morala uporabiti solzilne bombe, da razžene demonstrante. Gasilcem je kmalu uspelo pogasiti požar. Tudi v mestu je prišlo do neredov in bilo je okoli dvajset ranjenih. Aretirali so petnajst ljudi.

Zjutraj se je sestala parlamentarna komisija za petrolej. Po sestanku je predstavnik komisije izjavil, da so o vprašanju petroleja razpravljali izključno s trgovinskega vidika in ne političnega. Pripomnil je, da so govorili tudi o morebitnem znižanju cene petroleja za trideset odstotkov v korist nekaterim odjemalcem in o nakupu petrolejskih ladij.

V angleškem poslaništvu zanikujejo danes razne novice, objavljene v zadnjih dneh v iranskem tisku glede pogajanj v petrolejskem sporu in vsa tozadevna domnevanja.

Medtem ko so v britanskem zunanjem ministrstvu še vedno zelo rezervirani glede vsebine angleškega odgovora na perzijsko noto o obnovitvi pogajanj z anglo-iransko družbo, domnevajo, da bodo besedilo odgovora prav gotovo proučili na jutrišnji izredni seji vlade. To bo druga seja vlade, odkar trajajo parlamentarne počitnice. Kakor je znano, je Churchill v odsotnosti Edena začasno prevzel posle zunanjega ministrstva in pomaga mu državni minister Selwyn Lloyd. Kar se tiče angleškega odgovora se govori, da britanska vlada, ki hoče sicer pustiti odprta vrata za pogajanja, ne misli zavzeti posebno spravljivega stališča; to pa zlasti glede zahtev finančnega značaja, ki jih postavlja Perzija, in ki se nanašajo na več desetin milijonov šterlingov. Vsekakor se trdi, da se nota ne omejuje na to točko, pač pa obravnava druge plati vprašanja in nakazuje možnost kompromisne rešitve.

Kakor piše dopisnik lista «Manchester Guardian» iz Teherana, je Mosadek baje dokaj optimist glede možnosti čimprejšnje rešitve petrolejskega vprašanja. Perzija pa baje postavlja sledeča dva glavna pogoja: 1. Velika Britanija naj ne vztraja na zaposlitvi svojih strokovnjakov v petrolejski industriji; 2. Perzija naj ne bo prisiljena prodajati petrolej enemu samemu kupcu (Veliki Britaniji). Vprašanje kompenzacij pa bi morali rešiti s pomočjo razsodišča. Po rešitvi spora pa bi sklenili prijateljsko pogodbo z Veliko Britanijo.

Dejstvo je, da se v Teheranu opaža velika diplomatska aktivnost in vrstijo se sestanki med Mosadekom in britanskim odpravnikom poslov ter med Mosadekom in ameriškim veleposlanikom ter prevladuje mnenje, da bi znalo v kratkem priti do obnove angleško-iranskih pogajanj.

Na jutrišnji seji britanske vlade bodo govorili tudi o pripravljalnih predlogih glede gospodarske konference Commonwealtha, ki bo novembra.

Laburistična stranka je danes objavila razglas, v katerem izjavlja, da bo ponovno nacionalizirala industrijo, ki jo je konservativna vlada vrnila zasebnikom, če bo prišla spet na oblast, in da bo morda nacionalizirala tudi drugo industrijo. V uvodu razglasa pravi glavni tajnik stranke Morgan Philips med drugim: «Če bi vlada izvedla svoje načrte o razveljavljenju nacionalizacije, bi se laburistična stranka, ko se bo vrnila na oblast, znašla pred zelo obubožano organizacijo transportov in pred jeklarsko industrijo povrnjeno deloma ali popolnoma zasebnikom. Prva naloga stranke bi bila popraviti uničenje, ki ga je povzročil vandalizem torijevcev. V tem primeru bi bilo morda umestno izvesti bolj obširno nacionalizacijo, zlasti na področju transportov».

Schuman o Posarju in o Tuniziji

PARIZ, 19. — Francoski zunanji minister Robert Schuman je danes govoril pred zunanje politično komisijo narodne skupščine o Posarju in o Tuniziji.

Predvsem je Schuman na kratko poročal o pogajanjih z Zahodno Nemčijo o bodočnosti Posarja. Dejal je, da je treba novo politično in gospodarsko ureditev Posarja uvesti v sporazumu z domačim prebivalstvom, s katerim se je treba o tem posvetovati. Opomnil je, da bi francoska vlada rada dala Posarju avtonomijo v okviru evropske skupnosti, ki bi jo jamčile države, ki so včlanjene v evropski skupnosti premoga in jekla in evropski obrambni skupnosti. Vendar bi bilo mogoče to izvesti samo s perspektivo evropske federacije in le takrat bi lahko bila usoda Posarja dokončno rešena. Zdaj bi bilo treba pa najti takšno začasno rešitev, ki bi zagotovila uresničenje glavnih francoskih zahtev: ohranitev gospodarske in monetarne unije s Francijo.

Schuman je nato dejal, da francoska vlada nikoli ne bo pristala na pogajanja, na katerih bi v kakršni koli obliki razpravljali o spremembi francoskih meja (izjava v zvezi z govoricami, da bi Nemci radi v evropeizirano Posarje vključili tudi del Lotaringije).

Nato je Schuman odgovarjal na vprašanja o položaju v Tuniziji. Francoska vlada še ni dokončno izdelala stališča, ki ga bo zavzela na bližnjem zasedanju glavne skupščine OZN.

Pobuda Brazilije zaradi Avstrije

NEW YORK, 19. — «United Press» javlja, da bo Brazilija skupno s štirimi drugimi državami zahtevala od glavne skupščine OZN, naj pozove Sovjetsko zvezo, naj ne ovira več sklenitve avstrijske državne pogodbe. Razen Brazilije bodo ta predlog postavile še ena latinsko-ameriška država, ena evropska, ena azijska in ena s Srednjega vzhoda. Zvedelo se je namreč, da se voditelj brazilske delegacije Carlos Muniz razgovarja z ostalimi predlagatelji resolucije.

PACEOV OBISK ITALIJI ni opravičil propagandističnih upov

Pacciardijeve izjave po razgovoru s Paceom ne vsebujejo prav nič tega, na kar so listi pripravljali javno mnenje - Paceova formalna vljudnost

(Od našega dopisnika)

RIM, 19. — Ameriški minister za vojsko Frank Pace je danes prispel v Italijo iz Aten. Pred tem je obiskal Jugoslavijo in Turčijo. Pace je prišel z letalom približno ob 15. uri na letališče v bližini Neaplja, nato pa se je z motornim čolnom ameriške mornarice odpeljal na otok Ischia, kjer se je sestal z obrambnim ministrom Pacciardijem. Jutri bo minister na otoku Ischia sprejel admirala Carneya, poveljnika južnoevropskega sektorja NATO.

Paceovemu obisku se je v Italiji mnogo govorilo, verjetno celo preveč. Na eni strani so kazali veliko — in v neki meri tudi razumljivo, vsaj s stališča raznih ekspanzionističnih načrtov — razburjenje zaradi njegovega obiska pa so delali s tem obiskom vse mogoče papirnate kombinacije v zvezi s tržaškim vprašanjem, nekoliko pa tudi v zvezi z ameriško vojaško pomočjo Italiji. Ker je hrup, ki ga je zelo verjetno naročila vlada, zaradi velike vneme časnikarjev postal menda malo prehud, so včeraj vladni krogi v poluradnem sporočilu agencije ANSA poskrbeli za prvo mrzlo prho, ki naj bi tik pred ministrovim obiskom postavila stvari v njihov normalni okvir.

Današnji dogodki kažejo, da je vlada kaj pametno ukrenila. Pacciardijeve izjave po razgovoru s Paceom ne vsebujejo prav nič tega, na kar so listi pripravljali italijansko javno mnenje. Izjave ministra Pacea novinarjem pa so ostale v strogem okvirju formalne vljudnosti in ne le niso prinesle prav nič novega, temveč so prav zaradi svoje formalne vljudnosti politične kroge nekoliko razočarale.

V italijanskih uradnih krogih zelo neradi gledajo na zbliževanje med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, zlasti po zadnjem neuspehu s poveljstvom nad grškimi in turškimi četami, ki so ga Italijani hoteli zase, odločnemu grškemu in turškemu odporu pa se je posrečilo preprečiti nakane Rima, ki je hotel pod krinko atlantskega pakta pridobiti izgubljene pozicije Mussolinijevega imperija na Sredozemlju. Tudi ostale vesti, ki prihajajo iz Aten in iz Ankare, kažejo, da imajo tam le malo razumevanja za italijanske težnje in da se odnosi teh dveh prestolnic z Rimom ohlajujejo v prav taki meri, kot po skuša Italija preprečiti njuno sodelovanje z Jugoslavijo, katerega potreba je v Grčiji in Turčiji zelo občutena.

Pacciardi je po razgovoru s Paceom izjavil, da je Pace «pristojen za vsa vprašanja, ki se tičejo oborožitve suhozemskih sil», da pa «se ne ukvarja s finančnimi vprašanji in še manj z zunanjepolitičnimi problemi». S tem stavkom je sam Pacciardi podrl vse gradove v oblakih, ki jih je zidala v zadnjem času italijanska propaganda.

Nato je Pacciardi dejal, da mu je Pace dal «podrobne informacije» o svojem potovanju v Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo in da je «vljudno odgovoril» na italijanska vprašanja in pripombe.

Ista vljudnost se kaže tudi v Paceovih izjavah novinarjem, kot na primer besede, da je «srečen, da je spet v Italiji» da je srečen, da je spet videl «svojega starega prijatelja Pacciardija» in podobno.

Pacciardi je še dejal, da bo Italija izvršila svoje vojaške obveznosti leta 1953; če bodo izpolnjeni trije pogoji: 1. če bo ameriška pomoč omogočila italijanski državni blagajni, da se drži priporočil «treh modrih» o višini vojaških izdatkov; 2. če bo ameriška pomoč v vojaškem materialu prišla v zadostni količini in o pravem času; 3. če bo drugi načrt ameriških dolarskih naročil italijanski industriji znatno večji od dosedanjega. Nato je še Pacciardi dejal, da bo Italija imela, če bo šlo vse po sreči, ob koncu leta 1953 «15 divizij različne moči».

VOJAŠKI POUK v egiptovskih šolah

Nove obtožbe proti važnim osebnostim - Poslanik v Londonu Amr odklonil povratek v Kairo?

KAIRO, 19. — Mustafo Khamisa, ki je bil obsojen na smrt zaradi incidentov v Kafr El Davar, so danes pripeljali na vojaško poveljstvo v Kairo. Zahteval je, naj mu dovolijo, da poda nekatere izjave generalu Nguibu. Zdi se, da bo s temi izjavami vpletel važne osebnosti. Danes zjutraj so funkcionarji, ki vodijo preiskavo, zaslišali bivšega načelnika kraljevega kabineta Hafeza Afifi, njegovega sina Amina Afifi, ki je bil včeraj aretiran, in načelnika policije v Kafr El Davar.

Medtem je vojaško sodišče prejelo brzojavko neke ženske, ki trdi, da ima važne informacije glede incidentov. Takoj so začeli tozadevna poizvedovanja in razprava je bila odložena na jutri. Hafer Afifi se je v zvezi z aretacijo njegovega sina razgovarjal danes z ministrskim predsednikom Ali Maherjem.

Minister za narodno vzgojo je odredil ustanovitev civilne in vojaške komisije, ki naj prouči možnost uvedbe vojaškega pouka v vseh osnovnih in srednjih šolah. Komisija mora v dveh dneh predložiti poročilo ministrskemu predsedniku.

General Nagib se je danes razgovarjal s podtajnikom vafdistične stranke in predsednikom razpuščene poslanske zbornice. Domnevajo, da sta govorila o čistki v vafdistični stranki. Glavni tajnik vafdistične stranke Fuad Serag Eddine je v zvezi z vladnim sklepom, naj se ne plačujejo več nakazila senatorjem, izjavil, da razpustitev senata ni opravičena in pomeni kršitev ustave ter je v nasprotju z zagotovili generala Nagiba.

Minister za gospodarstvo in finance je na tiskovni konferenci izjavil, da bo vlada podpirala investicije tujega kapitala, zaposlitev tujih strokovnjakov, zaščito krajevne industrije, olajšave za uvoz surovin, zvišala bo industrijske kredite ter bo nudila vsakovrstne olajšave tistim, ki bodo začeli iskanje petroleja. Kar se tiče politike na področju bombaža, se vlada ne bo vmešavala, ker je mnenja, da se mora svobodni trg sam urejevati na podlagi povpraševanja in ponudbe.

Iz Londona poročajo, da je Abdel Fattah Amr, ki je bil šest let egiptovski poslanik v Londonu, baje odklonil povratek v Kairo in podal ostavko.

Trumanova volilna potovanja

WASHINGTON, 19. — Predstavnik Bele hiše je potrdil, da ima predsednik Truman namen napraviti veliko potovanje po svetu, takoj ko bo potekel njegov predsedniški mandat. Pripomnil je, da predsednik ni še dokončno določil, kam in kdaj bo potoval.

Jeseni pa bo Truman napravil volilno potovanje po ZDA, imel bo pa samo večje volilne govore le na onih področjih, ki so po tradiciji bolj naklonjena demokratom.

Tako so sklenili volilni strategi stranke na konferenci, na kateri je bil navzoč tudi novi predsedniški kandidat Stevenson. To je bilo sklenjeno zaradi tega, ker hočejo, da se Stevenson pokaže vsepovsod v ZDA in da osebno usmerja svojo volilno kampanjo.

V Izraelu podaljšan vojaški službeni rok

KAIRO, 19. — Glavni tajnik Arabske lige je nocoj izjavil, da je včerajšnji predlog izraelskega ministrskega predsednika Bena Guriona Egiptu glede sklenitve miru, «nesramnost». Dejal je, da bi moral Izrael predvsem spoštovati listino OZN in resolucijo Varnostnega sveta, repatriirati milijon arabskih beguncev ter jim plačati odškodnino za izgubljeno premoženje.

Izraelski parlament je danes odobril podaljšanje vojaškega roka na dve leti in pol. Med debato je zunanji minister Saret izjavil: «Vedno smo pripravljeni skleniti mir z arabskimi državami, ločeno ali skupno, toda prav tako smo pripravljeni stopiti v vojno proti eni od njih ali proti celotnemu arabskemu bloku».

MOSKVA, 19. — Britanski poslanik v Moskvi Sir Albary Gascoigne se je danes vrnil v Moskvo s svojega desetdnevnega potovanja po Južni Rusiji.

Skozi sito in rešeto

Odgovor in vprašanje „Demokraciji"

«Demokracija» se je zopet obregnila ob «Primorski dnevnik». Poskuša odgovarjati na naš članek, v katerem ugotavljamo, da «Demokracija» v zadnjem času močneje napada Jugoslavijo in njeno stališče do tržaškega vprašanja, češ da ni na liniji STO, medtem ko pa na drugi strani paktira s kominformisti, ki se dejansko borijo za priključitev STO k Italiji. Ko «Demokracija» na to odgovarja, se seveda spretno izmakne drugemu vprašanju (paktiranje s kominformisti) in terja od nas, naj pojasnimo stališče Jugoslavije do STO.

Tako poceni pa tudi ne gre, kot si misli «Demokracija». Mi smo vedno pripravljeni odgovoriti na prvo vprašanje (kolikor je v naši moči seveda), vendar pa nam je «Demokracija» še dolžna prej odgovoriti na drugo vprašanje, ki ga tu ponovno in izrecno postavljamo: Naj «Demokracija» pojasni nam in vsem tržaškim Slovencem, kako tolmači in opravičuje paktiranje SDZ s kominformisti v občinskem svetu v Nabrežini, paktiranje s tistimi, ki hočejo priključitev STO k Italiji (kar je sama «Demokracija» že večkrat pisala), medtem ko se ona bori za STO? Ko bomo dobili o tem zadovoljiv odgovor, bomo tudi mi odgovorili na prvo vprašanje.

Dvojna prevara

Tržaški kominformisti so pograbili sovjetski odklonilni odgovor na noto zahodnih velesil o avstrijski mirovni pogodbi kot lačen pes oglodano kost. «Il Lavoratore», «Delo» in tržaška stran «l'Unità» te dni na veliko pogrevajo to stvar in pojejo hvalo Sovjetski zvezi, katera naj bi s tem odgovorom ponovno dokazala, kako se edina resnično in iskreno bori za uresničitev mirovne pogodbe in ustanovitev STO. Pri tem se seveda istočasno trkajo na svoja «indipendentistična prsa», češ da so oni edini pravoverni branilci STO.

Vse bi bilo lepo, če ne bi bilo «boljše rešitve», klicev iz Barija na pomoč, da se reši «italijanstvo Trsta» itd. Zato nič ne pomaga takšno sveto «zavzemanje» za STO, potem ko že davno tudi vrabci na strehi vedo, kakšen končni cilj zasleduje Vidali in njegova kominformistična podružnica KPI. Pajetta, Longo, Pastore in drugi so nam to jasno povedali: ustanovitev STO predstavlja edino najboljšo in najhitrejšo pot k njegovi priključitvi k Italiji.

Pa to še ni najhujše pri vsem tem, ker toliko je že dokazov o Vidalijevem cilju glede STO, da njegovo kričanje ne more več nikogar prevarati, ki je količkaj sledil dvolični kominformistični politiki o tem vprašanju. Bolj važno je pa dejstvo, da hoče kominformistično vodstvo s takšno kampanjo prikriti pravo bistvo in vsebino sovjetskega odgovora. Ta odgovor pa nam pove, da Sovjetska zveza nima nobenega namena skleniti mirovno pogodbe z Avstrijo (o čemer smo že včeraj pisali) in da ji tržaško vprašanje služi samo kot pretveza, da lahko opravičuje tako svoje stališče do Avstrije. Kot je tržaškemu kominformističnemu vodstvu STO le sredstvo za dosego svojega končnega cilja: priključitve k Italiji, tako je Sovjetski zvezi STO sredstvo, ki ga izkorišča za svojo politiko do Avstrije. Važno je torej dejstvo, da se tako zavlačuje rešitev avstrijskega vprašanja, ki predstavlja eno od zelo važnih točk hladne vojne, ki jo Sovjetska zveza vodi v svetu na škodo miru. Tega pa kominformistični pisuni razumljivo ne bodo napisali. Nasprotno, oni poskušajo dvakrat varati ljudi: prikriti pravo bistvo sovjetske politike do Avstrije in opehariti poštene Tržačane, ki nočejo več Italije, da jih s pomočjo parole za STO pripeljejo v objem klerolmperialistične Italije.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, sreda 20. avgusta
Bernard, Zorka
Sonce vzide ob 5.10 in zatone ob 19.05. Dolžina dneva 13.55. Luna vzide ob 4.48 in zatone ob 18.58.
Jutri, četrtek 21. avgusta
Ivana, Mirjana

PO ZADNJIH ODPUSTIH V PODGORI IN RONKAH

DELAVCI ZAHTEVAJO ENOTEN NASTOP sindikalnih organizacij in razumevanje oblasti

Goriški prefekt ni hotel sprejeti delavske delegacije - Policija s silo razgnala demonstrante

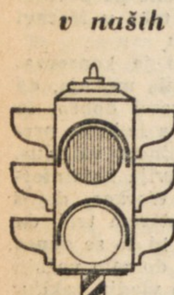
GORICA, 19. — Zaradi odpusta 860 delavcev in delavk v predilnicah v Podgori in v Ronkah je v zadnjih dneh zelo naraslo ogorčenje med prizadetimi, kakor tudi med še zaposlenimi delavci. Protiljudski ukrep in negotovost pred bodočnostjo je vzbudila v delavkah iz Podgore in Ronk, da so spontano odšle v ponedeljek pred prefekturo v Gorici in zahtevale, da jih prefekt sprejme. Od približno 150 prisotnih so izvolili 5-člansko delegacijo, vendar je prefekt po kvestorju izjavil, da delegacije ne sprejme, pač pa da je pripravljen sprejeti predstavništvo sindikatov. Kmalu po tem pa so oddelki policije, ki so že prej ves čas stražili poslopje, s silo razgnali demonstrante.

Odšli so na sedež kominformističnih in «svobodnih» sindikatov, kjer so zahtevali enoten nastop sindikalnih organizacij. V pogledu odpustov, odnosno zahtev odpuščenih delavcev in delavk sta obe sindikalni organizaciji na precej podobnih stališčih. Medtem ko zahtevajo «svobodni sindikati» za vsakega odpuščenega 24-tedenski urnik ali pa vsaj mesečno doklado, zahteva Delavska zbornica 24-urni tednik, nagrado tistim, ki so jih prostovoljno odpustili, ter 10 tisoč lir mesečne podpore.

Ko je senator Tambarin odšel k prefektu, da bi dosegel njegovo posredovanje, mu je prefekt dejal, da je v vsem dogajanju velik nesmisel. Svojčas je ravnateljstvo podgorske predilnice dalo notranji komisiji v podpis sporazum, s katerim odpušča številne delavce zaradi krize, ki je nastala v tekstilni industriji. Ne vsi, ampak samo nekateri člani notranje komisije so predloženi sporazum podpisali in s tem direktno pripomogli delodajalcem, da so lahko vrgli na cesto številne delavce. Sindikalne organizacije se danes na to zgovarjajo in nočejo priznati krivde, ki so jo storili nekateri premalo razredno zavedni delavci v škodo svojih tovarišev. Zato si lahko tudi mislimo, v kako nevšečnem položaju se je znašel senator Tambarin pred takimi prefektovimi izjavami.

Spor med delavci in delodajalci je torej še vedno na odprtem morju. Sedaj so na vrsti oblasti, da v primeru stalnega povečavanja spora, posežejo vanj in ustrežejo delavcem, katerih življenjski položaj postaja vse bolj nevzdržen. Oblasti imajo toliko moči, da lahko dosežejo pri delodajalcih izplačevanje podpore in ustvarijo odpuščenim delavcem boljše možnosti za nadaljnje življenje.

Naj pišejo o razmerah v naših predilnicah



GORICA, 19. — *Demokristjanski «Giornale di Trieste» z neverjetno vztrajnostjo nadaljuje z objavljanjem odlomkov iz poročila Svetovne svobodne sindikalne organizacije, katere člani naj bi napisali obširno poročilo o stanju delavcev v Jugoslaviji ter o tamkajšnjih razmerah. Te stvari objavlja ravno v trenutku, ko že nekaj tednov odmeva po delavskih stanovanjih na Goriškem jok družinskih mater, ki zaradi odpustov iz predilnice v Podgori in v Ronkah ne vedo, kaj bodo skuhale svojemu možu in svojim otrokom. Objavljajo izmišljena poročila o Jugoslaviji in pravicah jugoslovanskih delavcev zato, da bi zbrisali strašen madež socialnih krivic, ki je značilen za celotno italijansko socialno politiko.*

Poleg tega pa delajo neverjetno uslugo samim kominformističnim propagandistom in njihovim sindikalnim politikom, katerim so prikrajšali več dni dela in jim obenem dali «argumente» za pisanje proti Jugoslaviji, «argumente», katere bodo kominformistični papagaji v najkrajšem času porabili za svojo protijugoslovansko propagando.

Pisunom teh članov pa svetujemo, da bi sami dejansko pokazali nekoliko več ljubezni do delavcev, ker bi bila za bližnje volitve to zanje veliko večja propaganda kot pa mlatenje prazne slame po «Giornalovih» stolpcih.

Zaradi žoge v bolnico

GORICA, 19. — Med nogometno igro se je včeraj popoldne ponesrečil 14-letni Armando Monticolo iz Gradiške. Ko je mladenič brcal žogo se je nenadoma zaletel vanj tovariš, ki je hotel braniti žogo. Pri tem je Monticolo zgubil ravnotežje in padel na tla. Neki zasebni avtomobil je ponesrečenega dečka pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki ugotovili hudo rano na nogi. Ozdravel bo v 20 dneh.



Ukve — Stari del vasi

OB NOVEM ZAKONU V KORIST GORSKIH KRAJEV

Da ne bo ostalo le pri obljubah

Denarna pomoč za razvoj gorskih krajev - Beneška Slovenija pride v poštev
Opozorilo beneškim Slovencem, naj to izrabijo za zboljšanje svojih razmer

GORICA, 19. — Vsak Slovenec v Italiji si je po vojnih letih lahko nabral dovolj dokazov, da se je prepričal, kako Italija vodi do beneških Slovencev politiko neizpolnjenih obljub. Zlasti pred volitvami dežujejo obljube o popravilu cest napeljavi vodovodov in elektrike. Obljubili so tudi večmilijonske vsote o katerih smo svojčas čitali tudi v demokristjanskem «Il Nuovo Friuli», toda milijonov ni bilo videti in stanje v Beneški Sloveniji je neizpremenjeno.

Tudi v zakone, ki jih je izglasoval parlament, Benečani malo verjamejo, ker jih je toliko, ki se nanašajo tudi nanje, neizpolnjenih, da bi jim težko vedeli število.

Zato vlada večji ali manjši dvom tudi glede najnovejšega italijanskega zakona štev. 991 od 25. julija 1952, ki je bil objavljen v 176. štev. Uradnega lista od 31. julija t. l., zakon, ki govori v prid gorskih krajev.

V prvem delu zakona je določeno, katere občine so deležne pravic tega zakona. Besedilo pravi, da morajo ležati občine vsaj z 80 odstotki svoje površine 600 metrov nad morjem, ali pa one občine, katerih višinska razlika med najnižjim in najvišjim občinskim krajem ni manjša od 600 metrov in ki po obnovljenem zakonu od 12. maja 1947 ne daje večjega letnega dohodka pri kmetijskih pridelkih na hektar od 2.400 lir. Osrednja komisija za štetje vodi točen pregled vseh občin ki imajo pravico, da so vštete med tako imenovane gorske kraje. Prav tako ima komisija pooblastilo, da v seznam gorskih krajev vključi tudi tiste občine, ki niso izpolnile zgoraj navedenih pogojev, katere pa so bile v smislu člena 33 od 22. junija 1946 občutno poškodovane med vojno.

V prid navedenih krajev je zakladno ministrstvo v skladu z ministrstvom za poljedelstvo in gozdarstvo odredilo, da nakažejo tem krajem za predujem milijardo lir za finančno leto 1952—53. V prihodnjih devetih letih bo znašal po 2 milijardi letno. Denar bodo dali na razpolago posebnim ustanovam, ki ga bodo posojale neposrednim obdelovalcem zemlje, majhnim in srednjim posestnikom, majhnim in srednjim pridelovalcem, posameznim in združenim obrtnikom, ki delajo v gorskih krajih. Posojila bodo služila za razvoj poljedelskih in gozdnih podjetij, za predelavo surovin iz gorskih krajev, za zboljšanje zasebnih stanovanj v cilju krepitve turizma (hoteli so izvzeti). Posojijo bo znašalo 80 odstotkov celotnih stroškov pri določenem delu. Vračali pa ga bodo 30 let s 4-odstotno obrestno mero.

Opozarjamo beneške Slovence da imajo popolno pravico zahtevati pomoč na podlagi navedenega zakona. Dovolj je da pogledajo na zemljevid, kjer bodo ugotovili, da so njihove vasi v vzhodni Beneški Sloveniji, zlasti pa v zahodni visoko nad 600 metrov. To pomoč naj izrabijo tudi zato, ker jim v obliki posojila omogoča ureditev številnih potrebnih stvari. Res je, da bo treba doprinesti tudi nekaj žrtev, vendar te ne bodo tako velike spričo želj beneških prebivalcev, da bi jim oblasti priskočile na pomoč z dolgoročnimi posojili in majhnimi obrestnimi merami.

Zgubila dragocen spominek

GORICA, 19. — Prejšnji dan je prišla na obisk k svojim sorodnikom v Gorico 17-letna Flavija Torre iz Ul. Tor San Piero 24 v Trstu. Medtem ko se je s svojo sestrično Nelo Pecoraro iz Ul. Aprica 12 sprehajala po cesti je izgubila zlato zapestnico, na kateri je bilo gravirano ime Flavija. Oškodovanka meni, da je zapestnico izgubila v Ul. Aprica in upa, da ji bodo vrnili predmet, ki zanjo predstavlja dragocen spominek.

Razstrelivo ob Soči

GORICA, 19. — Dva kopalca sta včeraj zjutraj naletela na bregu Soče ob razstrelivo. O najdbi sta takoj obvestila agente policije, ki so nemudoma poskrbeli za odstranitev nevarnega razstreliva.

Med igranjem si zlomil roko

GORICA, 19. — Med igranjem s svojimi prijatelji je 11-letnega Ilarija Breganta iz Videmske ulice 30 v Ločniku spremljala precejšnja smola. Med igranjem je namreč tako nesrečno padel na roke, da si je zlomil desno zapestje. Odpeljali so ga v bolnico Brigata Pavia kjer so zdravniki izjavili da bo ozdravel v 40 dneh.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

KINO

VERDI. 17: «Ta moj čudežni sin», D. Martin in J. Davis.
VITTORIA. 17: «Veliki pustolovec», G. Sanders in P. Rock.
CENTRALE. Zaprt.
MODERNO. 17: «Oblegano mesto», M. Clift in O. Douglas.
ESTIVO. 21: «Abracadabra», M. Riva in R. Dilli.

KRATKE VESTI iz beneških vasi

Italijanske oblasti imajo še vedno glavo v vreči

V nedeljo dopoldne je jugoslovanska obmejna straža izročila italijanski straži na obmejnem prehodu pri Belopeških jezerih dva italijanska državljana, ki ju je ulovila na jugoslovanskem ozemlju in nista imela pri sebi nobenega dovoljenja.

Gre za 36-letnega Dionizija Stefanija iz okolice Trenta in 24-letnega Oskarja Tassetta iz Padove, bivajočega v Trstu.

Po kratkih formalnostih so odpeljali dva mladeniča na videmsko kvesturo zaradi nadaljnjega zasliševanja. Stefani in Tassetto sta izjavila, da sta se pred kratkim spoznala v Trstu in da sta si hotela poiskati zaposlitve v Jugoslaviji, ker sta že več časa brezposelna.

Policija jih je obdržala in išče informacije v Trstu in v Trentu. Vsekakor pa bosta morala pred sodišče zaradi ilegalnega bega v tujino.

To je zopet nov dokaz o resničnem stanju mnogih italijanskih državljanov, ki so brez dela in zaslužka in so prisiljeni na beg v Jugoslavijo, da se rešijo teh razmer, ki so vsak dan bolj žalostne.

Italijanske oblasti se seveda kljub temu še vedno upirajo ureditvi redne emigracije in tozadevnim dogovorom z Jugoslavijo zaradi svoje «visoke politike». Rajši usmerjajo emigracijo v Avstralijo in Argentino s posledicami, ki so vsem dobro znane in o katerih smo že podrobno poročali v našem listu.

Žalostne posledice te «visoke» vladne politike občutijo seveda delavci. Skrajni čas je, da italijanske oblasti spremenijo svojo dosedanjo politiko, ki prinaša italijanskemu ljudstvu toliko gorja in nevšečnosti.

Čedad

Neki večer je bilo te dni v gostilni Rose Isole v Ul. Zorutti zelo razburkano ozračje. Neki nehvaležni gost, 21-letni Paris Zanotti, si je naročil dobro večerjo, ni pa hotel plačati računa. Lastnik je povabil fanta, naj plača večerjo, toda namesto denarja se je vsul kup željivk. Ko so ga pa povabili na bližnji sedež policije, se je malo pridnež protivil in pretepal z rokami in nogami. Aretirali so ga in se bo moral zagovarjati na sodišču, ker ni plačal računa, ker se je upiral organom javne varnosti in jih zmerjal.

* * *

Mestni muzej bo zaprt nekaj dni zaradi manjših popravil in notranje ureditve.

Odhod delavcev v Novo Kaledonijo

Pred dnevi smo objavili vest o najetju delavcev za Novo Kaledonijo. Predvčerajšnjim se je odpeljajo z videmske postaje 163 delavcev, ki so jih najeli s posredovanjem Pokrajinskega urada za delo. Delavci so sklenili pogodbo za tri leta.

Ob odhodu so jih pozdravili številni svojci in prijatelji. Želimo jim, da bi dobro zaslužili in se vrnili zdravi na svoje domove.

Prapotno

Pred dnevi je 31-letni Celeste Budigoj iz Prapotna vozil tovorni avto s prikolico, ki je last prevozniškega podjetja «Fratelli Policardi», po Ulici Carducci v Trstu. Hotel je kreniti v drugo ulico, pa je mimo njega privozil neki motociklist, zadel v krmilom ob kamion in zletel z motorja na cesto.

Izbral je „svobodo" za nemoralna dejanja

Videmsko sodišče je te dni obsodilo 53-letnega Gerina P... tra iz Kopra na dve leti in štiri mesece zapora zaradi njegovih nemoralnih dejanj.

Razprava je bila pri zaprtih vratih. Zdi se, da je Koprčan Gerin «izbral svobodo», da bi lahko v Italiji uganjal nemoralne stvari. Če bi v Kopru napravil kaj takšnega in bi ga sodišče obsodilo zaradi tega, bi ga prav gotovo tržaški klero-fašistični tisk proglasil za narodnega mučenika.

DA SE NE BI RAZŠIRILA SLINAVKA

Navodila pastirjem

Da bi preprečili razširitev slinavke in parkljevke so merodajne oblasti izdale zadevno odredbo:

«*Z ozirom na dejstvo, da črede, ki so na paši na ozemlju naše pokrajine, prihajajo iz drugih pokrajin, opozarjamo, da bo v smislu prefektove odredbe 10. marca 1948 št. 11131 dovoljena paša samo onim čredam, katerih pastirji imajo posebno dovoljenje od župana dotičen občine, v katero hoče pastir prignati svojo čredo na pašo. Za izdajanje teh dovoljenj so potrebni predhodni pregledi in ugotovitve o verodostojnosti in pravilnosti živinozdravniškega spričevala, ki mora spremljati čredo ter ugotovitve o kapaciteti pašnikov.*

Župani občin, ki služijo za prehod, morajo pokazati pastirjem poti, po katerih lahko ženejo svojo čredo ter hleve in staje, kjer jo lahko spravijo. Prepovedana je paša ob nasipih, obcestnih jarkih in robovih. Premestitev se lahko vrši samo po dnevu, od zore do mraka».

Črede ovac predstavljajo po našem ozemlju resno nevarnost za razširjenje okužb zaradi nediscipliniranosti ovčarjev. Poleg tega pa te črede stalno povzročajo veliko škodo raznim nasadom in posevkom.

Zaradi tega naši kmetje upajo, da se bodo pastirji ravnali po predpisih in tako preprečili širjenje nalezljivih bolezni ter nadaljnjo škodo. Vse kršitelje trdovratneže pa je treba prijaviti oblastem.

NOVE KNJIGE

Jastrun: **Mickiewicz**, platno lir 1.600. Tolstoj: **Vojna in mir**, platno, lir 2.900. **Slovensko Primorje v luči turizma**, polpl., lir 1.050. Lalič: **Svatba**, polpl., lir 180. Morike: **Mozart na potovanju v Prago** (Mala knjižnica 52) broš. lir 180. Mevlja-Kljun: **Vesele pikre**, broš, lir 220.

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN GORICI!

5-DNEVNI IZLET V DALMACIJO

Zaradi tehničnih razlogov se izlet odloži od 4. do 22. septembra na 18. sept. t. l. Odhod iz Trsta s parnikom «Dalmacija» ob 4. uri zjutraj. Obisk Opatije, Raba, Zadra, Šibenika, Splita, Dubrovnika, Kotora in zopet Splita. Prekinitev vožnje na Dubrovniku, v Splitu in na povratku zopet v Splitu, kjer si bodo izletniki ogledali mesto in prenočili. Prvovrstna hrana na ladji. Z vpisovanjem pričnó takoj. Cena vožnji (vključena hrana in prenočišče) je lir 14.350. Pri vpisu plača vsak izletnik polovico vsote, drugo pa pred odhodom ostanek.

Ker je število izletnikov omejeno, prosimo, da se zainteresirani čimprej vpišejo. Vpisovanje pri «Adria-Express», Ul. Fabio Severo 5-b, do konca avgusta.

IZ SODNIH DVORAN

Vroča južnjaška kri ga je spravila pred sodišče in v zapor

GORICA, 19. — Ko se je preteklega julija Hribar Gemi z Raštela vračal zvečer domov je pred vhodom v stanovanje srečal svojega sostanovalca, 54-letnega Cappello Vincenca, doma iz Neaplja, ki je sedaj začasno nastanjen v Gorici. Ker je imel Hribar s seboj kolo je oviral prehod Cappelle, ki je v trenutku besne jeze navalil nanj in ga ranil z rezilom po vratu in ramenih. Hribar, iznenaden zaradi tega nepričakovanega napada, se ni branil. Vendar ko je opazil, da to ni šala, je brž stopil na kolo in čeprav ranjen privozil na sedež Zelenega križa, od koder so ga nemudoma odpeljali v mestno bolnico Brigata Pavia. Istočasno je o stvari obvestil neke agente policije, ki jih je mimogrede srečal po poti. V bolnici Brigata Pavia so ranjencu nudili takojšnjo pomoč in, ker je zaradi ran močno krvavel, so mu napravili transfuzijo krvi. Pridržali so ga nato v bolnišnici, kjer naj bi se zdravil mesec dni.

Agenti policije, do katerih je bil v stiski Hribar obrnil so takoj prišli na njegovo stanovanje, kjer so naleteli že pred vrati na razjarjenega Cappello z rezilom v roki. Z velikim trudom so spravili vročekrvnenega Napolitanca v mestne zapore. Odkar pa vedri pod oboki goriškega zapora se je njegova napadalnost znatno polegla tako, da je danes prišel pred sodnike krotek in ponižen.

Na razpravi se je izkazalo, da to ni njegovo prvo dejanje, ampak, da ima njegov kazenski list že številne črne pike. Že v mladeniču se je oglasila slaba stran njegovega značaja. Bil je takrat sojen zaradi pretepa in ker je nosil pri sebi orožje brez dovoljenja policije. Pred časom je Cappella grozil tudi Bartolettiju Rinu in celo hotel vdreti v njegovo stanovanje.

Upoštevajoč preteklost Cappelle je bila njegova obsodba precej mila in kaže, da niti šestmesečno bivanje na varnem ne bo spremenilo njegovega značaja.

Hotela je za vedno zaspati

GORICA, 19. — Zaradi trenutne neuravnovešenosti je 33-letna Vera Zei por. Maraschelli iz Ul. Garibaldi 5 zaužila v nedeljo zvečer 20 tablet veramona, ki so ji povzročile zastrupljenje. Na pomoč so ji prišli z avtomobilom Zelenega križa in jo odpeljali v bolnico k Rdeči hiši. Službujoči zdravnik ji je takoj spral želodec, kar je Zeijevi prineslo hipno in vidno izboljšanje. Po nekaj urah ležanja je zapustila bolnico.

Balilla v Ardeo a brez žrtev

GORICA, 19. — Danes popoldne približno okoli 14.15 se je na Korzu Italija v višini Ul. Canova pripetila prometna nesreča, ki ni k sreči zahtevala človeških žrtev. Avtomobil «Balilla» GO 7788, ki ga je vozil 23-letni Signorini Sergej iz Gorice je prihajal od glavnega kolodvora proti mestu ko je nenadoma v višini Ul. Canova trčil ob «Ardeo» GO 7676, last 57-letnega trgovca Crocettija Karla iz Svetogorske ulice 25. Avtomobil «Ardea» je prihajal iz mesta in hotel zaviti v Ul. Canova ko je ravno takrat privozil z nasprotne strani avtomobil «Balilla». Kljub temu, da sta oba lastnika avtomobila naglo prijela za zavore, je prišlo do neizogibnega sunka. Oba avtomobila sta poškodovana. Na kraj nesreče je takoj prišla prometna policija za potrebne ugotovitve.

Našli so tatu

GORICA, 19. — Agenti goriške policije so včeraj po dolgem času izsledili tatu, ki je preteklega avgusta ukradel kolo 28-letnemu Veliščku Remigiju iz Steverjana. Gre za 32-letnega Brainija Armanda iz Standreža, ki je oblastem znan po svojih tatinskih dogodivščinah. Braini je na izpraševanju povedal, da je ukradeno kolo pustil v gostilni «Gira» v Podgori.

Padel je z drevesa

GORICA, 19. — V bolnici Brigata Pavia je včeraj iskal zdravniško pomoč Jurij Cian, sin pokojnega Bruna iz Ul. Baiamonti 22. Med igro je Juriј šel na drevo, kjer pa ni delal časti našim prednikom in je nesrečno telebnil na tla in si je zlomil desno nogo. Zdraviti se bo moral 40 dni.

Vozni red mestnih avtobusov

Glavni kolodvor - Severna postaja: ob delavnikih odhodi z glavnega kolodvora ob 5, 5.45, 6.20, 6.40, 6.50, 7, 7.15, 7.25 (do 20.2 vsakih 8 minut) 20.10, 20.20, 20.30, 20.40, 20.50, 21, 21.15, 21.35, 21.50, 22.15, 23, 23.10 in 23.40. Odhodi s severne postaje ob 5.20, 6, 6.15, 6.40, 6.58, 7.10, 7.20, 7.30, 7.42 (do 20.2 vsakih 8 minut), 20.10, 20.20, 20.30, 20.40, 20.50, 21, 21.10, 21.20, 21.35, 21.55, 22.40, 23.20, 23.30 in 23.55. Ob praznikih odhodi z glavnega kolodvora ob 5, 5.45, 6.20, 6.40, 6.45, 7, 7.15, 7.25 (do 21 vsakih 8 minut), 21.15, 21.25, 21.35, 21.45, 21.55, 22.15, 23, 23.10, 23.40. — Odhodi s severne postaje ob 5.20, 6, 6.15, 6.40, 6.58, 7.10, 7.20, 7.30, 7.42 (do 21 vsakih 8 minut) 21.10, 21.20, 21.35, 21.45, 21.55, 22.10, 22.30, 22.45, 23.20 in 23.55.

Glavni kolodvor bolnišnice: odhod z glavnega kolodvora ob delavnikih in praznikih ob 8, 9, 14, 16 in 17.30; iz umobolnice ob 8.20, 9.50, 15.20, 16.30, 17.50.

Gorica - Standrež - Sovodnje: ob delavnikih odhodi s Travnika za Standrež ob 7.30, 8.20, 8.40, 10, 11, 12.40, 13.30, 15.30, 16.40, 18, 19, 20. Odhodi s Travnika v Sovodnje: 7.30, 8.20, 11, 13.30 in 19. Odhodi iz Standreža ob 6.40, 7.10, 8, 8.50, 9, 10.20, 11.40, 13, 14.40, 15.50, 17, 18.20, 19.40 in 20.15. Odhodi iz Sovodenj: 7, 7.50, 8.50, 11.30, 14.30, 19.30. Ob praznikih odhodi s Travnika za Standrež: 8.30, 10, 11.15, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21. Odhodi s Travnika za Sovodnje: 13, 14, 15, 18 in 20. Odhodi iz Standreža: 8.50, 10.15, 11.30, 13.40, 14.40, 15.40, 16.30, 17.30, 18.40, 19.30, 20.40 in 21.20. Odhodi iz Sovodenj ob 13.30, 14.30, 15.30, 18.30, 20.30.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

„OZIMNA SOVKA" PO SUŠI IN KOLORADSKEM HROŠČU

Suša in vročina favorizirali naglo razmnoževanje gosenic

Z nastopom hladnega in deževnega vremena je nevarnost nadaljnje razširitve gosenic začasno omejena - Kljub temu je škropljenje in prašenje z DDT preparati nujno potrebno

Pojava gosenic, ki so v ogromnih množinah preplavile polja in njive naših kmetovalcev v zgornji tržaški okolici, je poljedelce upravičeno razburila. Suša, koloradski hrošč, sedaj pa še gosenice, ki uničujejo vse zelenje, ki jim pride pod požrešna usta — vse to je pripomoglo, da bo letos naš kmet utrpel veliko škodo.

Naši kmetje ne poznajo gosenice, ki je danes predmet njihovih razgovorov. Poznajo jo le v toliko, v kolikor se vsako leto pojavlja na njihovih njivah, a le v malem številu, ki ne povzroča preglavic. Zato tudi nimajo zanje niti domačega imena. Slovenski izraz za to gosenico je «ozimna sovka», iz vrste sovk. To so nočni metulji, ki podnevi mirno čepijo na zemlji ali na rastlinah in na zidovih v bližini tal, ponoči pa poletavajo v naglih poletih kot puščica. Svoje ime so sovke dobile zaradi prednjih kril, ki so mrko očrtana in s svojimi risbami spominjajo več ali manj na sovje oči. Kadar mirujejo, pokrivajo prednja krila telo kakor streha in jih je zaradi varovalne barve le težko opaziti.

Ozimna sovka (agrotis segetum) je najbolj pogosta in najmanj izbirčna v hrani, saj ji teknejo vse poljske in vrtne rastline. Izkušnja nas uči, da se ne zaustavijo niti pred plevelom niti pred vinsko trto. Pri razmnoževanju jo podpirajo topla, suha poletja ter ostre zime, ne prija pa ji vlažno vreme in mokra zemlja. Gosenice so brez dlak, sivoprstene barve, svetlikajoče se, s tremi temnejšimi progami vzdolž po hrbtu, od katerih je srednja dvojna. Imajo tri pare oprsnih in pet parov zadkovih nog. Metulji, ki merijo z razpetimi krili do 4 cm, letajo od maja do oktobra. Makovim zrnom podobna jajčeca odlagajo samice na razne rastline v bližini zemlje. Samica odloži okoli 1.700 jajčec. Iz zgoraj odloženih jajčec se do jeseni razvijejo metulji, ki odlagajo jajčeca in dajo gosenice drugega rodu še iste jeseni. Metulji, ki letajo pozneje poleti, dajo le en rod na leto. Gosenice delajo škodo do nastopa zime, čez zimo mirujejo v zemlji, z nastopom toplejšega vremena pa zopet objedajo rastline, dokler ne dorastejo in se ne zabubijo v zemlji.

To so glavne karakteristike tega škodljivca. Letošnja suša in izredno toplo poletje so torej v vsakem pogledu pospeševale razmnoževanje teh gosenic. Zato je tudi razumljivo, da niso napravile toliko škode v senčnatih krajih ali pa tam, kjer je bilo v zemlji dovolj vlage.

Za uničevanje gosenic uporabljajo v jugoslovanski coni STO, kjer so se gosenice pojavile prav tako kot pri nas v velikih množinah, z raznimi DDT preparati. Najbolj se je obnesel Pantakan, in sicer tekoči ali v prahu. Tako razredčijo 1 kg tekočega Pantakana na 100 litrov vode. Za poškropitev 1000 kv. m polja je potrebno 60 do 70 l pripravljene raztopine. Pantakana v prahu porabijo od 2 do 3 kg za oprašitev 1000 kv. m polja. Kolikokrat je treba škropiti oz. prašiti, je pač odvisno od okužbe. Škropiti je treba do trikrat, prašiti pa je v vsakem primeru bolje dvakrat. Pripomnimo naj, da je za prašenje najbolje uporabiti žveplalnik, kajti prašenje z rokami ni tako uspešno, poleg tega pa je treba neprimerno več prahu, kot bi se ga sicer porabilo pri prašenju z žveplalnikom.

Nagel padec temperature ter dež, ki je namočil zemljo, sta nevarnost nadaljnje razširitve gosenice nekoliko omejila. Ni pa izključeno, da bi ob nastopu toplejšega vremena gosenice zopet prilezle iz zemlje in nadaljevale s svojim uničevalnim delom. Zato je treba sedaj storiti vse primerne ukrepe, da se gosenice ne bodo več širile dalje. Uničevanje gosenic na okuženih njivah in poljih mora biti prvo delo kmetovalcev, ki se morajo zavedati nevarnosti, ki še vedno preti.

V po gosenicah okužene kraje so odšli nekateri člani Kmetijske poskusne postaje ter Kmetijskega nadzorništva iz Trsta, da pojasnijo in pripomorejo kmetovalcem v borbi proti gosenicam.

Prihod otrok iz kolonij v Sloveniji

Podporno društvo za STO (Odbor za počitniške kolonije) javlja, da bodo v petek 22. t. m. ob 20.10 prišli na glavno postajo v Trst otroci, ki se vračajo iz počitniške kolonije v Tržiču.

Starši se naprošajo, da pridejo ob prihodu vlaka sprejet svoje otroke.

Resna poškodba zaradi padca z dveh metrov

Nekaj pred poldnevom so v splošno bolnico pripeljali z avtom RK 45letnega Carla Tomasija, stanujočega v Skednju 206 in ga po prvem pregledu sprejeli na ortopedskem oddelku zaradi zloma levega gležnja.

Poškodovanec je v bolnici izjavil, da je okoli 11. ure odšel v Ul. Soncini 169, kjer so v novi hiši preizkušali novo električno napeljavo. Ker je sam električar, ga je zanimalo ali bo stvar v redu potekala in da bi si neko napravo od bliže pogledal, je stopil na 2 metra visoko omaro. Toda iz neznanih vzrokov se je omara nenadoma prevrnila in tako je revež padel na tla. Pri padcu je dobil omenjeno poškodbo, ki je resnejša, tako da se zdravniki o stanju niso izrekli.

Kovček so mu ukradli

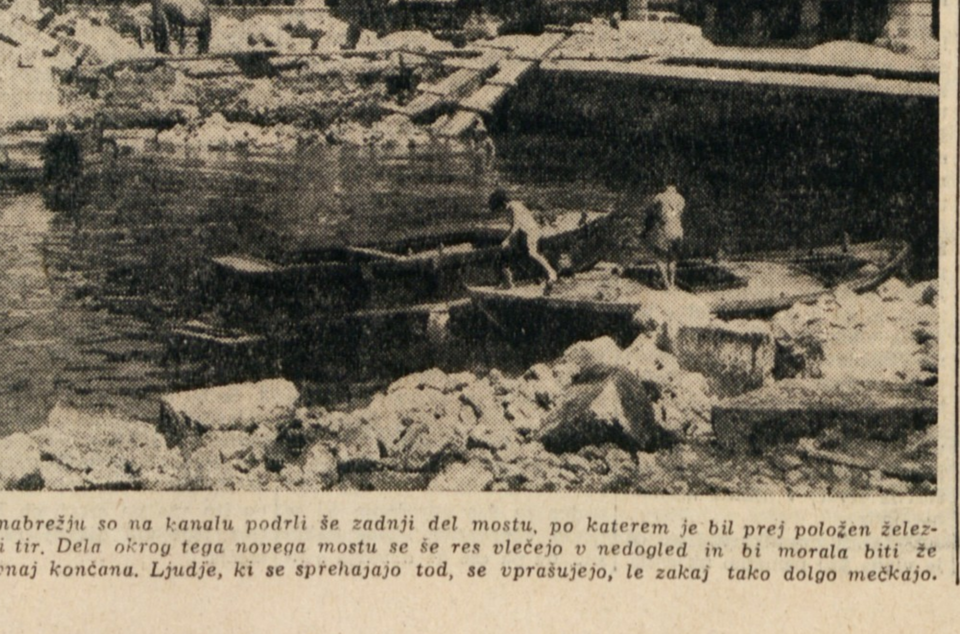
Včeraj ponoči je prišel z vlakom v naše mesto 26-letni Bruno Montalti, doma iz Cesene. Ker ni vedel, kam bi se ponoči obrnil, se je vsedel na stopnica pred vhodom glavnega kolodvora ter se naslonil na svoj kovček. Toda kmalu ga je spanec premagal, kajti od dolge poti je bil precej utrujen. Zbudil se je okoli 4. ure zjutraj in prvi trenutek najbrž pomislil, da sanja: kovčka ni bilo več. Pomel si je oči, toda vse skupaj ni nič pomagalo. Kovček je izginil in ker sam ni mogel oditi, je bilo potniku jasno, da so mu ga ukradli. ato je odšel takoj na policijo, kjer je tatvino prijavil. V kovčku je mladenič imel poleg oblek in perila tudi svojo listnico, v kateri je bilo 15.000 lir in osebni dokumenti. Skupna vrednost ukradenega blaga znaša okoli 100.000 lir in ni krita z zavarovalnino.

Turški novinarji zapustili cono B

KOPER, 19. — Skupina turških novinarjev, ki je že več dni na obisku po Jugoslaviji in je bila včeraj v Portorožu, je danes obiskala bujski okraj. Ogledali so si bujsko gimnazijo, zadrugo v Dajli ter še nekatere druge gospodarske objekte.

Turški novinarji so popoldne zapustili jugoslovansko cono ter odpotovali v Pulj. Jutri jih bo na Brionih sprejel maršal Tito.

Kdaj bodo končali most na kanalu?



Ob nabrežju so na kanalu podrli še zadnji del mostu, po katerem je bil prej položen železniški tir. Dela okrog tega novega mostu se še res vlečejo v nedogled in bi morala biti že zdavnaj končana. Ljudje, ki se sprehajajo tod, se vprašujejo, le zakaj tako dolgo mečkajo.

10 dnevni izlet v Dalmacijo

«Adria - Express» priredi od 7. do 16. septembra 1952
IZLET PO DALMACIJI
Vpisovanje do 23. avgusta
Ker je število prostorov omejeno, naj se interesenti čimprej javijo.

TRIDNEVNI IZLET 20., 21. in 22. septembra 1952 na
Zagrebški velesejem
Vpisovanje od 18. avgusta dalje pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5 b; tel. 29243.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
7. SEPTEMBRA 1952 ENODNEVNI IZLET V
Postojno
6. IN 7. SEPTEMBRA 1952 DVODNEVNI IZLET NA
Bled Reko in v **Rovinj**
Vpisovanje do 23. avgusta 1952, pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5 b; tel. 29243.

LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ

BOGATAŠI IN PEVEC

Odlomek iz črtice „Luzern"

»Dne 7. julija 1857 je v Luzernu pred hotelom Schweizerhof, v katerem se ustavljajo najbogatejši ljudje, popotni pevec kake pol ure pel in igral na kitaro. Kakih sto ljudi ga je poslušalo. Pevec je trikrat prosil vse, naj mu kaj dajo. Živa duša mu ni ničesar dala, mnogi pa so se norčevali iz njega.«

To ni izmišljeno, temveč pozitivna stvarnost, ki se o njej lahko prepriča vsakdo, kdor se hoče, pri stalnih stanovalcih Schweizerhofa, potem ko bi poizvedel iz seznamov, kdo so bili tujci, ki so 7. julija bivali v Schweizerhofu.

To je dogodek, ki bi ga morali zgodovinarji našega časa zapisati z žarečimi, neizbrisljivimi črkami. Ta dogodek je pomembnejši in resnejši in je v njem več smisla kakor v dogodkih, ki o njih pišejo listi in zgodovine. Da so Angleži pobili še tisoč Kitajcev zato, ker Kitajci nič ne kupujejo za denar, njihova dežela pa požira zveneče denarje, da so Francozi pobili še tisoč Kabilov zato, ker v Afriki žito dobro uspeva in ker je stalna vojska koristna za formiranje čet, da turški poslanik v Neaplju ne more biti Jud in da je cesar Napoleon odšel peš v Plombières in da po listih zagotavlja ljudstvu, da vlada samo po volji vsega naroda — to so same besede, ki skrivajo ali kažejo že zdavnaj znano; dogodek, ki se je primeril 7. julija v Luzernu, pa se mi zdi popolnoma nov, čuden, in se ne nanaša na večne slabe strani človeške narave, temveč na znano dobo v razvoju družbe. Ta dogodek ne sodi v zgodovino človeškega dejanja in nehanja, temveč v zgodovino napredka in omike.

Zakaj ta nečloveški dogodek ni mogoč v nobeni nemški, francoski ali italijanski vasi, mogoč je pa tukaj, kjer so omika, svoboda in enakopravnost izpopolnjene do najvišje stopnje, kjer se zbirajo popotniki, najbolj omikani ljudje najbolj civiliziranih narodov? Zakaj ti razviti, humani ljudje, ki so na splošno sposobni slehernega poštenega humanega dela, nimajo človeškega, prisrčnega občutka za osebno dobro delo? Zakaj ti ljudje, ki se po svojih domovih, na shodih in v društvih vneto zavzemajo za položaj samskih Kitajcev v Indiji, za širjenje krščanstva in izobrazbe v Afriki, za ustanavljanje društev za izboljšanje vsega človeštva, ne čutijo v svojem srcu preprostega, prvotnega čustva človeka do človeka? Kaj so mogoče brez tega čustva in so namesto njega stopile nečimrnost, častihlepnost in sebičnost, ki vodijo te ljudi, po njihovih domovih, na shodih in v društvih? Kaj mogoče širjenje pametne, samoljubne organizacije ljudi, ki ji pravijo civilizacija, uničuje potrebo po nagonski in ljubeči povezavi in je nasprotno? In ali je mogoče to tista enakost, za katero je bilo prelite toliko nedolžne krvi in narejenih toliko hudodelstev? Kaj mogoče morejo biti narodi kakor otroci srečni že samo od zvenenja besede enakost?

Enakost pred zakonom? Kaj se mogoče vse človeško življenje suče okrog zakonov? Samo tisoči del njega je podrejen zakonom, vse drugo pa poteka izven njih v območju navad in naziranj družbe. V družbi je pa strežaj oblečen bolje od pevca in ga nekaznovano lahko žali. Jaz sem oblečen bolje od strežaja in ga nekaznovano lahko žalim. Vratar ima mene za višjega od sebe, pevca pa za nižjega; ko sem se pridružil pevcu, je sodil, da nama je enak, in je postal surovež. Postal sem nesramen nasproti vratarju in vratar je priznal, da je niže od mene. Strežaj je postal nesramen s pevcem in pevec je priznal, da je niže od njega. In ali je mogoče to svoboda, to, čemur ljudje pravijo resnično svobodna država, tista, v kateri je mogoč, čeprav en sam državljan, ki ga vtaknejo v zapor zato, ker dela samo to, kar more ne da bi komu kaj škodoval, ne da bi bil komu kaj napoti, samo zato, da bi ne umrl od lakote?

Človek je nesrečno, klavrno bitje s svojo potrebo po pozitivnih odločitvah, pahnjen v ta večno se pretakajoči, brezbrežni ocean dobrega in hudega, dogodkov preudarkov in nasprotij! Ljudje se stoletja bijejo in trudijo, da bi na eno stran odrinili dobro, na drugo pa slabo. Stoletja minevajo in naj je kjer si bodi in kar si že bodi nepristranski človeški razum položil na tehtnico dobrega in hudega, se tehtnica ne premakne in je na vsaki strani prav toliko dobrega kakor slabega. Ko bi *se le človek že naučil ne presojati in ne misliti ostro in stvarno in ne dajati odgovorov na vprašanja, ki so mu zastavljena samo zato, da bi na vekomaj ostala zgolj vprašanja! Ko bi le že spoznal, da je sleherna misel lažna in resnična hkrati. Lažniva zaradi enostranosti, ker ni mogoče, da bi človek dojel vso resnico, in resnična zato, ker izraža eno stran človeških prizadevanj. Ljudje so si napravili predelke v tem večno gibljivem, brezmejnem, neskončno pomešanem kaosu dobrega in hudega, v domišljiji potegnili črte po tem morju in čakajo, da se bo tudi morje tako razdelilo. Kakor da ni na milijone drugih predelitev s povsem drugačnega gledišča, z drugega stališča. Že res, cela stoletja nastajajo te nove predelitve, toda tudi stoletij je minilo in bo še minilo na milijone. Omika je dobrina, barbarstvo zlo; svoboda je dobrina, suženjstvo zlo. Glejte, to namišljeno vednost uničuje nagonska, nadvse blagodejna, prvotna potreba po dobrem v človeški naravi. In kdo mi bo opredelil, kaj je svoboda, kaj despotizem, kaj civilizacija, kaj barbarstvo? In kje so meje tega in onega? Pri kom je v duši to merilo dobrega in zlega tako trdno, da bi mogel meriti z njim prelivajoče se, zamotane dogodke? Kdo je tako silnega uma, da bi mogel vsaj v negibni preteklosti dojeti vse dogodke in jih pretehtati? In kdo je že videl tako stanje, da bi ne bilo v njem hkrati dobrega in zla? In zakaj vem, da vidim več tega kakor onega, če ne zato, ker ne stojim na pravem kraju? In kdo se more tako popolnoma z razumom odtrgati vsaj za trenutek od življenja, da bi neodvisno lahko zviška pogledal nanj? Eno samo, samo eno nezmotljivo vodilo je v nas, vesoljni duh, ki prešinja nas vse skupaj in vsakogar kot posameznika posebej, ki polaga v vsakogar hotenje po tem, kar je potrebno; prav tisti duh, ki drevesu veleva, naj raste proti soncu, ki roži veleva, naj na jesen osuje seme, in ki nam veleva, naj se nehote stiskamo drug k drugemu.*

Neodločen dvoboj med Avstralijo in zajci

Koliko utehe bi dobil naš lovec, če bi se vsaj za nekaj dni preselil v Avstralijo. Dočim mora pri nas prehoditi dolge kilometre preden naleti na zajca in se mu tudi kaj pogosto dogaja, da pride po celodnevni hoji zvečer domov s prazno torbo, se mora človek v Avstraliji boriti pred to »golaznijo«, ki mu uničuje pridelek in ograža celo letino. Vse to zveni nekako čudno in vendar je res. Že dolgo let predstavlja zajec za Avstralijo velik problem.

Začnimo pa kar od začetka. Pred niti sto leti so prinesli v Avstralijo prve zajce. Kakih petindvajset jih je dobil v dar od svojega prijatelja iz Evrope neki avstralski kmet. Ti zajci so se razmnoževali s tako brzino, kot to znajo samo zajci in kmalu so preplavili vso Avstralijo. V začetku so jih skušali moriti z navadnim lovom, toda kmalu so oblasti uvidele, da je potrebno začeti s sistematičnim delom.

Avstralija je znana kot dežela ovčereje. Poleg velikanskih suš ter požarov je ovčerejo začel uničevati ter celo ogražati njen nadaljnji obstoj tudi zajec. Zajec se navadno hrani s travo in izračunali so, da pojedo štirje zajci toliko trave, kot je poje ena ovca. Zajcev pa je bilo toliko, da so na leto pojedli toliko paše, kolikor bi bilo dovolj za 40 milijonov ovc. Zaradi tega imajo Avstralci, ki se bavijo z ovčerejo od 30 do 40 milijonov šterlingov škode na leto.

Povsem razumljivo, da je to prevelika škoda, da bi jo pustili vnemar. Rekli smo, da so se v to vmešale oblasti same in se je začelo uničevanje po nekem načrtu. Toda uspeh je bil do sedaj le delen in niso nikoli prišli do neke zaključne rešitve.

Končno so prišli sedaj do zaželenega sredstva, ki se sicer osniva na zelo starem načelu še iz leta 1896 in ki daje e nekaj utemeljenega upanja, da bo Avstralija rešena te nadloge. Seveda je tudi to uničevanje na osnovi nekih strupov, ki povzročijo v zajcu nalezljivo bolezen, ki jih bo končno pomorila.

ALI BO NAGIBOVA AGRARNA REFORMA ODPRAVILA SIROMAŠTVO EGIPČANSKEGA KMETA?

FEVDALNI REŽIM V DVAJSETEM STOLETJU

Egipčanski „fellah" in razmere, v katerih živi - Nad petdeset odstotkov egipčanskih kmetov hudo bolnih - Velika umrljivost med otroki

Egipt je v svetu razmeroma dobro znan. Razlogov za to je mnogo. Predvsem se z Egiptom seznanimo že v najmlajših letih, ko se pri zgodovini učimo o faraonih, piramidah in sfingi. Egipt poznamo tudi zaradi Sueškega kanala, ki nam skrajša pot, na katerega je borba med egipčanskim ljudstvom ter Angleži že toliko let in je lani jeseni ter letos spomladi prešla v dokaj kritično fazo. Egipt poznamo tudi zaradi njegovega bombaža, ki je najboljši na svetu, poznamo ga zaradi znamenitih nilskih poplav, ki s to sicer v vsem svetu nevarno pojavo, omogoča Egiptu življenje. Mnogi poznajo Egipt tudi z druge strani in sicer po opisovanju Egipta v razni osladni na pol pornografski literaturi, ki skuša zaviti ves Egipt v neko prozorno tančico spolnosti, lepih žensk, haremov, ljubosumnosti ter podobne zlaganosti.

Redkokje pa najdemo opis tistega, ki je zares duša in glavni element Egipta, namreč egipčanskega ljudstva, zlasti epigtovskega kmeta. Tu se bomo pa ustavili mi, da bi prikazali bralcu vsaj medlo sliko sramote, ki se dogaja v dvajsetem veku v deželi, ki je pred pragom Evrope, v deželi, ki je nekoč posredno dala Evropi tudi kulturo, s katero se Evropejci tako bahamo in nas istočasno ni sram, da se pred našimi očmi dogaja kaj takega.

Za kmeta, ki je nekoliko robat, neotesan in sploh neroden, imajo v svetu različne pri vsakem narodu posebne izraze. V Egiptu rečejo svojemu kmetu »fellah«. Predvsem pa moramo takoj pripomniti, da bi se zelo motili, če bi mislili, da pomeni »fellah« enako kot naš «kmet». Še zdaleč ne. Našemu kmetu bi lahko rekli kar dvakrat gospod kmet v primeri z egipčanskim »fellahom«. Naš kmet je namreč svoboden gospodar na svoji zemlji. Nad njim je samo še moč prirode, ki mu lahko več ali manj ponagaja s sušo ali močo in v redkih primerih tudi s točo ali drugimi podobnimi nesrečami. Ne mislimo sicer s tem reči, da je našemu kmetu postlano s pernicami, saj dobro poznamo njegove težkoče, od previsokih davkov do slabe letine in konkurence, ki mu jo dela na tržaškem trgu kmet iz sosedne republike Italije. Toda naš najsiromašnejši kmet je velik gospod v primeri z egipčanskim fellahom. Predvsem to niso kmetje v našem smislu, ampak so samo polovinarji, ki obdelujejo tujo zemljo. Zemlja je v Egiptu last veleposestnikov, kakor pri naših sosedih v južni Italiji. In kakor je v Italiji v navadi, da odda latifundist svoje posestvo v najem določenemu poklicnemu posredniku, ki ponovno odda isto zemljo v podnajem drugemu podnajemniku, tako da pride v roke pravemu obdelovalcu šele v tretjem ali celo četrtem kolenu, prav tak pojav imamo v Egiptu. In vsi ti gospodarji, upravniki, poklicni posredovalci in podnajemniki poberejo od pridelka toliko, da ostane pravemu obdelovalcu le toliko, da ne umre in istočasno toliko, da mu ni dovolj za najskromnejše življenje. Egipt ima vsega okoli šestnajst milij. prebivalcev. Od teh je okoli deset milij. «fellahov». Nepismenost vlada med njimi kot nepremagljiva in neosporavana kraljica, saj je le redek »fellah«, ki se zna podpisati, kaj šele, da bi bil kaj več izobražen.

Poleg nepismenosti je še strašnejša druga mora, ki tare egipčanskega kmeta, namreč bolezni. Kakega pol ducata nalezljivih, tipičnih socialnih bolezni mori in uničuje egipčansko ljudstvo. Najnavadnejša in najbolj razširjena bolezen je tako imenovana »bilharzia«, ki pomeni prvotno nekega črva, ki se zarije pod kožo na nogah in spremlja človeka do smrti. Druga bolezen, ki strahotno žanje med Egipčani je tuberkuloza. Takoj za njo je trahom in še druge bolezni. Znano je in s statistiko utemeljeno, da je nad petdeset odstotkov »fellahov«, ki bolujejo na eni izmed označenih bolezni in od katerih vsaka zadostuje, da spravi človeka v nekaj letih v grob. Proti temu pa se egipčanski »fellah« bori z drugim sredstvom, namreč z izredno številnim zarodom. Vsaka »fellahova« družina ima veliko otrok, ki sicer v večini pomrejo še v mladih ali celo otroških letih, vendar pa jih ostane toliko, da že prej omenjene bolezni ne morejo do živega egipčanskemu ljudstvu.

Da je vsemu temu kriv kolonialni sistem, v katerem ga drži tuja in domača buržoazija, ne bomo govorili, ker je to že prav vsakomur znano in bi vsako razpravljanje in dokazovanje bilo povsem odveč.

Odveč bi bilo tudi govoriti o življenjskem standardu, ki je tako nizek, da nižji ne more biti. O vodovodu ali kaki podobni civilizacijski pridobitvi se razen v strogem središču mest, kjer prebivajo Evropejci in egipčanska buržoazija ne da govoriti, zato nič čudnega, da poleg že prej omenjenih bolezni, pogosto obišče egipčansko rajo tudi kaka epidemična bolezen, kakor kuga, ki se razširi predvsem z okuženo vodo.

Samo ob sebi je razumljivo, da spravljajo egipčanski kmetje svoje delo še na staroverski ali srednjeveški način. Zanimivo je, da govori muslimanski koran o plugu, ki mu pravi »milhart«. Ta isti »milhart« je danes v dvajsetem stoletju še v uporabi v prav taki obliki, kakor ga je videl pred tisoč leti Mohamed, avtor korana. Pri taki obdelavi zemlje in pri sistemu podnajemništva ter vsega, kar je s tem v zvezi, je povsem razumljivo, da je pridelek razmeroma zelo pičel in zato prehrana slaba. Kakor pozna siromašni Kitajec le prgišče riža na dan, tako je tudi za egipčanskega »fellaha« edina hrana neka gosta juha iz boba, ki ji pravijo »foul« in ki je na »fellahovi« mizi, v kolikor jo sploh ima, na petek in svetek od prvega januarja do zadnjega decembra.

Na kako nizki stopnji je egipčanski »fellah«, nam najbolje dokaže to, da je prepovedano fotografirati »fellaha«. Danes, v dvajsetem stoletju, je prepovedano fotografirati kmeta, ker je njegova zunanjost tako sramotno žalostna in bi bilo preveliko nasprotje s tistimi fotografijami, ki kažejo lepote Egipta, lepote piramid, lepote ter privlačnosti potovanj po Nilu itd.

Pri vsem tem pa se razni odgovorni ljudje, ki jih je pred svetom sram zaradi vsega tega in ki vedo, da so posredno ali neposredno vsemu temu krivi, izgovarjajo, da je egipčanski kmet zabit, nezaupen, zaprt sam vase ter že po prirodi nedostopen za vsak napredek. To so prav najobičajnejši izgovori, ki jih slišimo povsod, kjer srečamo enak sistem. Na to bi bilo odveč odgovarjati. Zanimivo pa je, da so tudi ustanove, ki niso odvisne od fellahove dovzetnosti in sposobnosti, ampak ki bi služile fellahu, tako redke, da mirno lahko rečemo, da jih sploh ni.

Tu smo skušali na kratko prikazati stanje egipčanskega kmeta. Pri vsem tem pa se moramo zavedati, da je Egipt zelo bogat. Kaj čuda, če je general Nagib imel pri svojem podvigu dejansko oporo egipčanskih množic. Res je sicer, da je Nagib predstavnik nekoliko naprednejših idej, kot so bili tisti, ki so bili do sedaj na oblasti in ki so predstavljali popolno fevdalno dobo v dvajsetem stoletju, res je tudi, da je Nagib s svojim prvim dejanjem pokazal, da je dosedanji fevdalni dobi odklenkalo, ker je pognal iz Egipta bivšega kralja Faruka, ki je bil najvišji predstavnik tega režima, vendar pa njegovi dosedanji ukrepi ne kažejo nikake dokončne rešitve fellahovega siromaštva. Za to nam je najboljši dokaz njegov načrt agrarne reforme, ki je sicer korak naprej, ki pa bo pustil fellaha še dolga leta v njegovem žalostnem stanju.

Kako si bo namreč do kosti izmozgani in osiromašeni fellah mogel nabaviti zemljo, ki mu jo bo država prodala, četudi po znižani ceni in jo plačati v tridesetih letih? In čeprav bi se nekako izmotal iz teh težav, kako si bo fellah nabavil orodje in vse potrebno, da bi povečal pridelke tako, da bi mu omogočala človeku primerno življenje?

Od Faruka do gen. Nagiba je sicer korak naprej, egipčansko ljudstvo pa mora storiti še nadaljnje korake.

SVETOVNO gospodarstvo

ZMANJSANJE PETROLEJSKE PROIZVODNJE

Zaradi stavke petrolejskih delavcev v ZDA letos v maju, se je proizvodnja nafte v letošnjem maju zelo zmanjšala v primeri s predvidevanji. V ZDA so proizvedli dnevno za okoli 1.230.000 sodov bencina manj kot je bilo v načrtu in je padla povprečna dnevna proizvodnja na 5 milijonov 200 tisoč sodov.

To je bila najnižja proizvodnja v zadnjih treh letih in predstavlja kar 9 odstotkov svetovne proizvodnje nafte. Dnevna proizvodnja nafte, če tu prištejemo tudi 1.060.200 sodov, kolikor je proizvede SZ in države sovjetskega bloka, je znašala 11.315.600 sodov. Četudi je bila proizvodnja v vsem ostalem svetu, v kolikor ne vštejemo tu tudi držav sovjetskega bloka, rekordna, je bilo sedaj prvič v zgodovini, da je industrij ZDA primanjkovalo nafte.

★

DEFLACIJA IN DRAGINJA V IZRAELU

Izraelski minister za finance Levi Eskol, je predložil parlamentu poseben proračun za 115 milijonov izraelskih šterlingov in je izjavil, da se je prvič v kratki zgodovini Izraela pokazala tendenca k deflaciji. Vzrok temu je, po njegovem mnenju, odpor potrošnikov zaradi visokih cen, ki so jih uvedli letos februarja.

V Izraelu je trenutno 10.500 brezposelnih ljudi, kar predstavlja kar 6 odstotkov za delo sposobnih ljudi.

★

NEMSKI IZVOZ SVINCNIKOV ZMANJSAN

V prvih šestih mesecih letošnjega leta se je izvoz svinčnikov iz Nemčije zmanjšal za 30 odstotkov v razmerju z istim obdobjem lanskega leta. Tudi notranja potrošnja se je zmanjšala. Do sedaj je šlo okoli 50 odstotkov nemške proizvodnje svinčnikov na tuja tržišča, toda zaradi zmanjšanja povpraševanja na tujih tržiščih je v nevarnosti ta nemški izvozni artikel.

Kot dopolnilo temu poročilu pa sledi še to: V Jennestadu, v severni Norveški, bo začel obratovati jeseni nov rudnik grafita. Ta rudnik bo dajal 70-odstotni grafit.

★

NOVA ZLITINA ZA REAKCIJSKE MOTORJE

Dva avstrijska znanstvenika, sta, kakor zatrjujeta, izdelala novo zlitino, ki je zelo odporna proti vročini in ki vzdrži tudi nad 9000 stopinj Farenheita. Ta zlitina je jako primerna za reakcijske motorje, kjer se razvijejo zelo visoke temperature.



Egipčanski siromašni »kmet« — fellah, orje s svojim starinskim plugom, vpreženim v puščavski traktor — kamelo

FOTO-KRONIKA



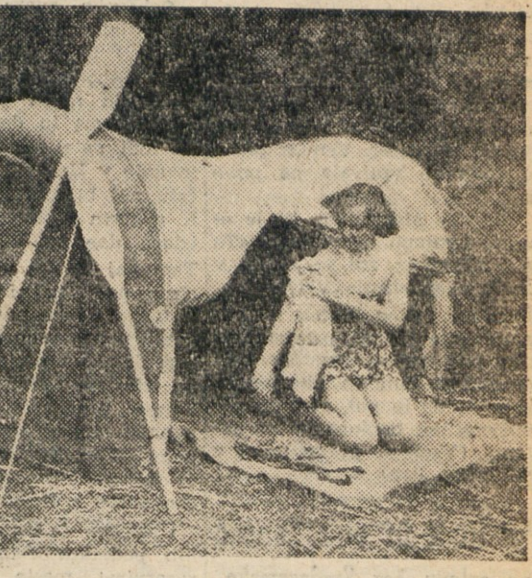
Egiptovska policija razganja demonstrante v Kafr el Dawarju. Pri teh demonstracijah je bilo ubitih 7 ljudi, med njimi en policaj in dva vojaka. Nagibovo naglo vojaško sodišče je enega izmed voditeljev demonstracije že obsodilo na smrt, usoda drugih obtožencev pa še ni znana

★



Naša slika nam prikazuje ponesrečenega speleologa — raziskovalca podzemnih votlin, Marcela Loubensa. Medtem ko so ga tovariši s pomočjo posebne dvigalne priprave dvigali iz globokega brezna, se je jeklena vrv pretrgala in nesrečni speleolog je zgrmel v globino. Umrl je zaradi številnih ran. Reševanje ostalih članov ekspedicije je bilo uspešno, čeprav ne brez težav in ovir

★



Slika nam prikazuje zamisel, ki zna postati kmalu zelo popularna. Gre za kombinacijo gumijastega čolna in šotora. Razpolovljeno dno čolna tvori stranski steni šotora, medtem ko se platneno jadro spremeni v streho. Kakor čoln ne propušča vode, tako je tudi šotor idealno zavarovan pred vlago in vetrom

★

AKTUALNOSTI IZ JUGOSLOVANSKEGA TISKA

VJESNIK
NARODNOG FRONTA HRVATSKE

V članku »Naša podpora borbi za mir« piše predsednik Komiteja Hrvatske za obrambo miru dr. Zlatan Sremec med drugim:

V današnjih mednarodnih odnosih vloga naše male a junaške države še posebno izstopa prav zaradi znanega stališča v številnih mednarodnih vprašanjih. Za našo domovino in njeno vlogo pri obrambi miru ve danes ves svet, ki ve tudi, da ta vloga temelji na solidnih temeljih bratstva, enotnosti in enakopravnosti naših narodov. Znano je, da je naša domovina dokončno zavrgla vse oblike starega vmešavanja v naše notranje zadeve, da je svobodna in neodvisna in da izgrajuje socializem. Narodi, ki še niso svobodni, imajo v Jugoslaviji primer domovine svobodnih in enakopravnih narodov. Vse bolj pogosti obiski inozemcev in raznih krajev sveta, ki sami poudarjajo, da prihajajo k nam ne samo da vidijo naše napore, temveč da se na njih tudi uče, mnogo doprinašajo k spoznavanju in zbliževanju narodov. Narodi in posamezniki, ki se pobliže spoznajo, bodo znali ceniti in spoštovati drug drugega in eventualni napadalec ne bo mogel tako lahko izzvati nove svetovne vojne, ker tega ne bodo dopustili narodi, ki so prav tako za mir kot naši narodi. Za nas pomeni mir nekaj velikega in z izgradnjo socializma v naši državi dajemo vsak dan svoj prispevek miru prav tako kot dajemo svoj doprinos s tem, da smo postavili na naše meje budne in hrabre čuvarje naše svobode in neodvisnosti.

Ljudska PRAVICA
Proletarci vseh dežel, združite se!
GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije je na predlog vlade LR Slovenije izdal ukaz o spremembi nekaterih stopenj akumulacije in skladov, ki so bile objavljene v zakonu o družbenem planu LR Slovenije za leto 1952. »Ljudska pravica« piše o tem:

Stopnje akumulacije so se ugotavljale na osnovi struktur cen posameznih podjetij in obratov, predvidenih cen, ki se bodo dosegle v letu 1952 ter v okviru omenjene temeljne razdelitve narodnega dohodka. To delo, ki je potekalo ob koncu preteklega in v začetku letošnjega leta, je predpostavljalo ob prehodu na nov gospodarski sistem precej zamotan problem, ker se ni mogla predvideti v naprej vseh objektivnih pogojev, ki bodo nastopili na tržišču. Zato se je že ob samem sprejemanju družabnega plana predvidelo, da bo potrebno med letom izvršiti določene spremembe.

Zmanjšanje stopenj akumulacije bo brez dvoma znižalo cene nekaterih proizvodov na tržišču. Tako lahko pričakujemo znižanje cen za kamione, kinoprojektorje, mlinske stroje, dalje za proizvode široke potrošnje kot poljedelskega orodja, peči, štedilnikov in kovinskega pohištva ter tkanin iz vigogne preje. Možno je tudi znižanje cen umetnih gnojil, kar bo skupaj z znižanjem cen poljedelskega orodja ter popravil poljedelskih strojev zopet vplivalo na zmanjšanje razlike med cenami industrijskih in poljedelskih proizvodov. Od proizvodov gradbenega materiala bodo možnosti znižanja cen pri strešniku in apnu, kar bo gotovo poživilo gradbeno dejavnost ter omogočilo večji razmah v podjetjih industrije gradbenega materiala, kjer se opažajo v zadnjem času težave pri prodaji proizvodov.

BORBA
ORGAN KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE

Ob desetletnici jugoslovanske vojne mornarice, posveča Borba več člankov tudi jugoslovanski trgovski mornarici, o katere razvoju po osvoboditvi piše:

Takoj po osvoboditvi nismo imeli niti ene trgovske ladje. Konec l. 1951. pa jih je bilo že 112, ne računajoč tistih, ki imajo manj kot 100 brutto registrskih ton. Vseh teh 112 ladij ima skupno 246.149 brutto registrskih ton. V l. 1951. so jugoslovanske ladje prepeljale 2.797.470 ton blaga in 2,891.260 potnikov. Samo ladje za dolgo plovbo so prepeljale 1,821.610 ton blaga in 1400 potnikov. V primeri z l. 1950. je prevoz blaga porastel za več kot 300.000 ton. S svojo udeležbo na tržišču ladijskih prevozov, nam je trgovska mornarica prinesla na milijone deviz. O ugledu naše trgovske mornarice pričajo tudi dogovori o prevozu blaga za druge države in to kljub konkurenci močno razvitih pomorskih dežel. Zasluga za to pripada ladijskim kolektivom, ki so pogosto sami natovarjali blago, samo da so v času izpolnili nalogo.

Začelo se pravzaprav ni čisto po planinsko

PO GORSKIH SAMOTAH

ZORKO JELINČIČ

Tu nas je došel tretji gost iz Doma, krepak hodec iz Maribora, in kot sem izvedel tudi plezalec iz Jugove šole. Tudi samotar, je bil danes že preplezel Sovatno in Stenar. Skupaj smo prečkali ves greben Križa — resda ni težak — in kar vprek navzdol k jezercu. Pohiteli smo, ker je že preganjala prha iz megle.

Seveda ženska roka, posebno, če ni moderna, t. j. praktična in ročna za vse! Medtem ko smo se razgledovali okrog zanimivega jezerca, se je že kuhal čaj v mali votlinici, kjer je v notranjosti klokotala voda. Ob točnem pregledu smo ugotovili, da je to precej močan tok, odtok iz jezerca, ki torej urejuje višino gladine jezerca. Kam teče? V skrivnostne podzemske, skalnate meandre skoro kraško razjedenih Kriških podov. Da bi šla voda v srednje, popolnoma zasneženo jezerce, je že zaradi tega izključeno. Bolj verjetno je, da bi odtekala v dolenje, modro jezerce, ki ima mnogo več vode. Ako ne prihaja na dan v močnem studencu blizu nekdanje Seppenhoferjeve koče ali drugje, — tega menda doslej ni še nihče preverjal.

Zanimivo površje jezerca samega. Morda tretjina je kopnega, lepo temno-modrega nad dnom, ki se naglo ugreza nekoliko od brega, da ga globlje tudi v kristalno čisti vodi ni mogoče slediti. Posebno, ker ga zakrivajo oz. mu delajo senco visoke plasti snega, ki so zaradi teže globoko pogreznjene v vodo. Pod raznimi pritiski je bela površina sem in tja razpokana, ena plast je se dvignila čez drugo. Ena smer pritiska je pač razumljiva, pritisk vse gmote snežišča, ki sega na strani proti Križu precej visoko v skale (tov. Mariborčan mu je medtem že zlezel do vrha in se drsal navzdol proti «packu» na jezercu). Mogočen kos snega se je bil odkrušil od glavne mase in počasi plul proti nam, t. j. proti vodnemu odtoku. Tu pri bregu, povsod v dotiku s kopnino se bo hitreje tajal kot ostali sneg.

Vedno močneje je pršilo iz megle. Hitro smo popili del čaja, ostalo pa odnesli naglo v negloboko vendar zavetno duplino, oddaljeno morda stotino metrov. Služila je že tudi ovcam, kot je bilo lahko opaziti.

Medtem ko smo vedrili, sta prikolebala po stezi spodaj izpod Križa dva planinca. Povabili smo ju seveda v zavetišče, in ker je bilo še čaja — na požirek. Dobrodušna Ljubljančana, ne več ravno mlada, vendar še ne priletna, sta se v takih okoliščinah, seveda rada odzvala klicu improvizirane kavarne.

Na srečo, prha ni bila dolgotrajna. Mogli smo se vrniti v Dom, ki je medtem dobil precej novih gostov.

Zadnji dan planinarjenja oz. že povratka...

Uspem še na poti skozi Vrata v Mojstrano mimogrede na — Skrlatico? — Znanka je tudi imela namen na vrh, in poskusila sva kljub meglam. Mesto po zgornji poti čez prehod severno od Dolkove Špice, ki sem jo bil zadnjič zgrešil, sva šla po dolenji, ko se križa s tisto, ki prihaja iz Vrat.

Na pobočju pod Dolkovo Špico se je megla že toliko znižala, da ni bilo videti ovc, ki so se pasle više po travnih vesinah. Že visoko v dolku med Dolkovo S. in Skrlatico nama je veliko snežišče zaprlo pot. Pod snegom in v megli ni bilo moči odkriti rdečih znamenj: gre pot na levo v skale čez snežišče ali bolj na desno po sipini. Vse iskanje je bilo zaman, pa sva se vsedla, da pojeva — dobre tri ure sva že bila na poti — v upanju, da se medtem megla dvigne.

Vsako je nekoliko pomagalo, in okrepljena sva našla smer ob snežišču navzgor in nato prek njega v skale. Kmalu sva bila na nekem prehodu z velikim bolvanom, ki je imel ob strani pod seboj zavetišče pred neurjem. Še celo majhen zidek je večaj varnost. Mimogrede sva opazila, da je votlina polna naloženih nahrbtnikov.

To je planinska poštenost in kultura, sem si mislil. Pač je šla pred nama skupina planincev na Skrlatico; da ne nosi nahrbtnikov na vrh in nato po isti poti nazaj, so jih tu «varno shranili». — Malo više vrh sipin, kjer se začne pot v sami steni, sva storila isto z najinima.

Nedaleč v skalah sva res srečala najprej naša — Ljubljančana in nato še celo skupino drugih planincev in planink, ki so se že vračali z vrha.

Ta del poti je pač najzanimivejši s prehodi preko žlebov, plošč z zabitimi klini, ko pot res elegantno izkorišča police sredi sten in jo nato mahne naravnost na vrh. — Seveda za vrtoglave ni.

Res impozanten visokogorski vrh s svojo silovito razrvanostjo, ki skoro lahko tekmuje z vrhom Razora. Visok kovinast križ na vrhu (2738 m, — to je prvi najvišji vrh za Triglavom v teh Julijcih) nama je kmalu pokazal začrnele ročice iz megle, ki jo je tu že rahlo presevalo sonce.

Končno: veni vidi vici, sem si dejal, menda s Hanibalovimi besedami, po tej razmeroma lahki zmagi.

Romantične planinske duše so polagale gorskega cvetja na spominsko ploščo planincem padlim v NOB in ob vznožju križa.

Razgled za slovo je bil res veličasten čez megleno morje med Savsko in Dravsko dolino do Visokih Tur. Iz meglene gmote neposredno proti severu so štrlele ostre, divje špice škrlatiško - Martuljkove skupine. Upravičeno se smatra ta skupina za najlepšo v naših planinah. Meglen okvir, ki loči in trga fantastično razrvane, navpične stene od vsega dolinskega sveta, dela sliko še bolj za irealen, eteričen privid.

Nasproti temu pa je bila realnost presneto trda: priti do večernega vlaka v Mojstrani, ki naj bi odhajal okrog 6. ure popoldne, — z vrha Skrlatice od 2. ure popoldne, ko kažipoti štejejo približno 7 ur.

Pod skalno kopo sva se ločila z znanko, pri nahrbtnikih, in začel sem maratonski tek v kozjem stilu proti dolini Vrat, kar naj bi me rešilo pred maščevalnimi erinijami zaradi doživetih užitkov v planinah. Res da sem v dobrih dveh urah smuknil mimo Aljaževega doma v Vratih, toda ko sem izvedel niže v dolini od priletnega pastirja, da vlak odhaja iz Mojstrane ob 5. uri in ne ob 6., je bil moj poraz zapečaten. Udal sem se uživanju idiličnih, gozdnih lepot Aljaževe doline. Z lagodno hojo do Mojstrane in z drugimi hedonskimi užitki kot: umivanje nog v snežnici studencev, ki tu skoro dobesedno pri vsakem koraku vro na dan, posedanje na mahu sredi zelenega obilja, — sem si kratil čas. Dobra in cenena večerja v mojstranskem hotelu «Triglav» in postelja na Jesenicah ob svitu plavžev sta zaključila moje slovo od planin.

KONEC

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved predvideva oblačno vreme pod vplivom atlantskih frontalnih motenj, ki se premikajo od Francije proti vzhodu, in krajše nalive. Temperatura brez bistvene spremembe. Včeraj je bila v Trstu najvišja temperatura 25,8 stopinj; najnižja pa 19 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.20: Od Triglava do Jadrana. 21.00: Koncert komornega zbora RJCT. — **Trst II.:** 21.30: Koncert sopranistke Maruške Patik-Smrkoljeve. — **Trst I.:** 11.00 Godalni orkester p.v. Savine. 14.25: Slavni solisti: Wilhelm Backhaus. — **Slovenija:** 13.15: Pester spored slovenskih narodnih pesmi.

Prva bilanca poplav reke Lyn v južni Angliji

18 ugotovljenih smrtnih žrtev, 25 pogrešanih domačinov, 50 pogrešanih turistov, 42 porušenih hiš, 17 poslopij pa bo treba porušiti - Minister MacMillan v poplavljenih krajih

LONDON, 19. — Oblasti grofije Devon, ki jo je zajela katastrofalna povodenj, so sporočile, da so doslej našli trupla 18 žrtev. Pogrešanih je še vedno 25 domačinov, poleg tega pa še 50 turistov, od katerih ni mogoče točno vedeti, ali so med povodnjo izginili, ali so morda odpotovali domov.

Na področju, ki ga je zajela povodenj reke Lyn, je popolnoma uničenih 42 hiš, vil ali hotelov, 17 hiš bo treba porušiti, hudo poškodovanih pa je še 20 drugih poslopj, medtem ko je skoraj vsaka hiša potrebna večjih popravil. Popolnoma porušenih je 17 mostov.

Minister za stanovanja in krajevno upravo Harold Mac Millan, je danes obiskal Lynmouth in razpravljal z krajevnimi oblastmi o tem, kako naj začasno nastanijo 2.000 prebivalcev, ki so ostali brez strehe. Medtem pa več sto delavcev z velikimi žerjavi in buldozerji čisti ulice, ki so polne ruševin in vsakovrstne navlake.

Na vsem poplavljenem področju, ki meri 250 kv. milj, je treba filtrirati vso vodo, da se preprečijo epidemije. Popolnoma na novo bo treba vzpostaviti plinske in električne napeljave.

Policija še vedno išče osebe, ki so med poplavo izginile; prepričani so, da je mnogo med njimi pokopanih med ruševinami ali pod naplavinami. Nekaj pogrešancev pa so vode gotovo odnesle v morje.

Dokončno statistiko o škodi in žrtvah bo mogoče sestaviti šele čez mesec dni, trije meseci pa bodo potrebni, predno bodo obnovljene javne naprave. V vsej Angliji nabirajo prispevke za pomoč poplavljencem.

Včeraj ponoči je na področju močno deževalo: dež je spremljal silovit veter. Vendar ploha ni bistveno vplivala na položaj.

Minister MacMillan, ki je obiskal Lynmouth, je izjavil: «To je neverjetno; zdi se, da je v mestu eksplodirala V-2».

Lastnik nekega hotela v Lynmouthu je izjavil novinarjem: «Tu pod ruševinami in blatom imam vina in likerjev za tri milijone in pol, piva za pol milijona in bankovcev za milijon». (Vsote so preračunane v italijanske lire).

Pet ljudi in ena ženska na splavu čez Sredozemsko morje

MARSEILLE, 19. — Richard Miller, duševni oče ekspedicije «Ken Tooki» — splava, ki bi naj opravil tisoč milj dolgo vožnjo po Sredozemskem morju — išče novo posadko. Trije člani stare posadke, med njimi tudi edina ženska, so zapustili splav v Marseilleu, preden se je začelo pravo potovanje. Splav drže na morju petrolejski sodi, napolnjeni baje z žogicami za ping pong, nanj pa se je vkrcalo 5 mož in angleška bolničarka Murjel Grand, da bi dokazali, da pač pet ljudi in ena ženska lahko potuje v največji slogi 1000 milj daleč na splavu.

Splav «Ken Tooki» je odpotoval v nedeljo zjutraj od izliva reke Rodana v Marseille. Toda zahodni veter ga je zanesel onkraj pristanišča in splav je nasedel blizu portiča Goudes. Včeraj se je odpravila ribiška ladja, da bi spravila splav spet na visoko morje. Vso noč so valovi močno premetavali splav in Madridčan José De Tojada, ki stanuje v Ameriki, eden izmed članov posadke, je priznal, da ni mornar in da je tudi izgubil vse navdušenje, da bi se kdaj ukvarjal s tem poklicem. Drugi član posadke, Donald Kinkler iz Marylanda je ugotovil približno isto in zapustil Millerjevo pomorsko vozilo.

Angleško dekle ni takoj vedelo, kaj bi storilo in je sklenilo zadevo prespati. Po dobro prespani noči je Murijel Grand ugotovila, da je bolje pustiti vse skupaj in se vrniti domov. Ostali trije — Richard Miller in Chicaga, Mihael Jones iz Bournemoutha (Anglija) in Francoz Jean La Rivière, pa bodo nadaljevali pot proti Afriki, ko bo splav popravljen, in so voljni sprejeti na krov vsakogar, ki bi se jim hotel pridružiti.

Zdi se pa, da s potovanjem ne bo nič, kajti marsejske pristaniške oblasti so si ogledale splav in ugotovile, da si pameten človek s takim vozilom ne bi upal niti sto metrov od obale. Verjetno oblasti ne bodo dale Millerju dovoljenja, da odpluje proti Afriki.

BOGOTA, 19. — Dvanajst mrtvih in precejšnje število pogrešanih — to je rezultat brodoloma na reki Maddalena. Zdi se, da je brodolom povzročil pilot, ki je bil pijan.

Pogajanja v Pan Mun Jomu še vedno na mrtvi točki

Zdi se, da se položaj ne bo spremenil do zaključke sovjetsko-kitajskih razgovorov v Moskvi - Pogajanja spet odložena za teden dni

PAN MUN JOM, 19. — Po sedemdnevni prekinitvi so se danes spet obnovila na plenarni seji pogajanja za premirje v Pan Mun Jomu. Po enourni diskusiji sta delegaciji na predlog zastopnikov poveljstva OZN sklenili ponovno odložiti razgovore do 27. avgusta.

Zdi se, da ni mogoče upati, da bi se pogajanja premaknila z mrtve točke, če morda ne bodo sedanji rusko-kitajski razgovori v Moskvi prinesli kaj novih elementov.

Današnja seja je trajala sicer samo eno uro, vendar je bila najdaljša v zadnjem mesecu. O premirju sploh niso govorili, temveč so se omejili na medsebojne obtožbe, nakar so se dogovorili, da bodo počakali teden dni do prihodnjega sestanka.

Ameriško letalstvo je včeraj kljub tajfunu, ki je divjal nad Korejo, izvedlo bombardiranje tovarn v bližini reke Jalu. Bombardiranje je bilo izvedeno z radarjem, ker je cilj pokrivala megla.

PRATO, 19. — Včeraj ponoči je izbruhnil hud požar v tovarni volnenih tkanin Setti, mio Luchetti. Požar je nastal v skladišču surovin in že izdelanega blaga. Škoda znaša okoli 12 milijonov.

BERN, 19. — Ob koncu meseca bo švicarska vojaška komisija odpotovala v ZDA, kjer se bo pogajala za nakup tankov za švicarsko vojsko. Zdi se, da se Švica zanima zlasti za tank tipa «Patton M 47».

Nov angleški reakcijski lovec

LONDON, 19. — Angleška letalska tovarna «De Havilland» je danes naznanila, da je zgradila novo reakcijsko lovsko letalo, ki z lahkoto doseže nadzvočno hitrost. Letalo, ki nosi začasno oznako D. H. 110, poganjata dva reakcijska motorja «Avon» tovarne «Rolls Royce», o katerih daje vsak približno 3.500 kg potiska.

Kot pravi družba «De Havilland», je novo letalo zelo okretno tudi v velikih višinah. Po fotografiji, ki je bila objavljena, je spoznati, da je letalo dvosedežno in da sedita oba člana posadke vštric.

Tajfun na Koreji

PUSAN, 19. — Izredno močan tajfun je včeraj zvečer dosegel Južno Korejo. Škoda je ogromna, smrtnih žrtev pa je bilo 7. Marsikje so prekinjene telefonske zveze, električni vodi pa so pretrgani. Tajfun se premika zdaj proti japonskemu otoku Hokkaido.

Konec raziskovanj v jami Pierre St. Martin

S pogrebno svečanostjo za Marcelom Loubesom, čigar truplo je ostalo v globini, se je ekspedicija poslovila od jame. Pripovedovanje člana odprave

SAINT ENGRACE, 19. — Danes so pri vhodu v jamo Pierre Saint Martin, v katerih počiva 356 m pod zemeljsko površino truplo ponesrečenega speleologa Marcela Loubensa, opravili pogrebne svečanosti. Prebivalstvo iz bližnjih gorskih dolin se je zgrnilo okoli jame. Svečanosti je prisostvovala tudi Loubensova družina in predstavnik prosvetnega ministrstva.

Včeraj so prišli iz jame zadnji člani ekspedicije. Eden med njimi, filmski operator Tazieff, je strnil svoje vtise o dogodkih v jami v naslednjo pripoved:

«Na dnu prepada sva Loubens in jaz preiskovala dvorano Elisabeth Casteret, medtem ko se je Labeyrie ukvarjal s pripravljanjem taborišča. 11. avgusta je prišel v jamo tudi Occhialini in vsi štirje smo izvedli fluorescentni poskus. Hoteli smo ugotoviti, ali se bo voda podzemnega hudournika, pobarvana s fluorescentnim barvilom, pokazala v prepadih Kakouette, 6 km od naše jame.

12. avgusta se je Loubens odpravil proti zemeljski površini; zamenjati bi ga moral drugi član ekspedicije, ki je bil še na vrhu. Ko je prišel do višine minus 330, se je ustavil, da bi si prižgal baklo. Toda veter in voda, ki stalno teče v ponor, sta mu ugašala vžigalico za vžigalico. «Ta prekleta bakla se noče prižgati», sem ga slišal reči, in to so bile njegove zadnje besede. Nekaj trenutkov kasneje sem slišal krik in videl svetlo točko padati proti dnu. Bila je čelna svetilka našega nesrečnega prijatelja, ki je padel v globino in se potolkel ob skalah.

Labeyrie in jaz sva začela klicati na pomoč in prebudila Occhialinija, ki je spal. Vsi trije smo prenesli nezavestno telo Marcela Loubensa na kraj, ki je bil varen pred padajočim kamenjem.

Zgoraj so sledili drami. Nekaj ur kasneje — za nas so bila to stoletja — se je spustil k nam dr. Mairey. Njegova prognoza je bila hitra: «Nobenega upanja». Loubens si je zlomil lobanjo, hrbtenico, čeljust in levo roko. 26 ur kasneje so Labeyrieja in Occhialinija potegnili na površino, Mairey in jaz pa sva se vrnila v dvorano Casteret in nadaljevala z raziskovanjem. Čez nekaj ur sva odkrila še eno dvorano, večjo in lepšo od dvorane Casteret; po sredi dvorane teče velika podzemeljska reka. Dvorano smo krstili po Marcelu Loubensu.

Tazieff ni hotel povedati svojega mnenja o električnem vitlu, ki si ga je zamislil in izdelal vodja ekspedicije, prof. Cosyns.

Mrtva, pokopana in zaprta v kaznilnici

TORINO, 19. — Izkazalo se je, da je ženska, o kateri so vsi mislili, da je mrtva, in ki ima celo nagrobni kamen na torinskem pokopališču, popolnoma živa in zaprta v kaznilnici.

Kot so zdaj ugotovili, se je stvar dogodila takole: 5. julija je 52-letna Margherita Genova skrivnosto izginila in o njej ni bilo več sledu. Dejansko pa je Genova, ko je šla zjutraj na trg, prišla pod tramvaj in kmalu nato v bolnici umrla, ne da bi se prej zavedla. Ker pri sebi ni imela nobenega dokumenta je policija uvedla preiskavo, da bi truplo identificirala. Več oseb je v truplu «spoznalo» neko Vittorio Tanara, staro 67 let, dobro znanko policije, ker je bila že večkrat zaprta zaradi nadležne pijanosti. Truplo so nato pokopali in postavili na grob kamen z imenom Vittoria Tanara.

Isti večer pa so sorodniki Margherite Genova prijavili policiji, da je žena izginila. Policija jo je dolgo časa neuspešno iskala, dokler ni nekomu padla v glavo misel, da morda ni vse v redu z grobom, v katerem je uradno ležala Tanara. Začeli so torej iskati tudi mo in ugotovili, da je stara pijanka že nekaj mesecev zaprta v torinski kaznilnici, v grobu pa leži Margherita Genova.

KINO

V TRSTU

Excelsior. 16.30: «Irma gre v Hollywood», Diana Lina.
Nazionale. 16.30: «Lepa in perverzna dekleta», P. Henreid.
Arcobaleno. 16.00: «Štiri dekleta pri naskoku», T. Martin.
Astra Rojan. 17.00: «Avantura lady X», M. Oberon, L. Olivier.
Alabarda. 16.00: «Helena plačuje dolg», Linda Darnell.
Aurora. 16.30: «Dinastija sovraštva», B. Hale, R. Greene.
Ariston. 18.00: «Temačno ...» R. Taylor.
Garibaldi. 15.00: «Nos iz ...»
Ideale. 17.00: «Bil, velik ...»
Impero. 16.00: «Maščevalci», D. Fairblanks.
Italia. 16.30: «Kraljica Kristina»
Viale 16.00: «Maščevanje ...nice», Lida Baarova.
Kino ob morju. 16.30: «Ana Karenina», Greta Garbo.
Moderno. 17.00: «Zadnji ...» W. Holden, V. Olson.
Savona. 16.00: «Bil, velik ...»
Vittorio Veneto. 16.00: «... sem», D. Daily.
Azzurro. 16.00: «Bikoborci» E. Williams, R. Montalban.
Belvedere. 16.30: «Sokol s ...ra», H. Fonda, D. Lamour.
Marconi. 17.00: «Poljub ...»
Massimo. 16.00: «Usodna ...»
Novo cine. 16.00: «Kralj Afrike»
Odeon. 16.00: «Samba ...»
Radio. 16.00: «Podmornice ...»
Venezia. 16.00: «Živio Villa», W. Beery.

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.00: «Ne bodite žalostni zaradi mene»
Garibaldi. 21.00: «Nos iz ...»
Ginnastica. 20.00: «Ljubezen ... more čakati», D. Day.
Pončana. 20.15: «Visoko izdajstvo» R. Taylor, E. Taylor.
Rojan. 20.00: «Naši prihajajo» W. Chiari.
Sv. Ivan. 20.30: «Rdeča čarovnica», J. Wayne, G. Russel.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

SREDA, 20. avgusta 1952

6.45 Pogovor z ženo. 7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne ... 13.30 Poročila. 13.45 Od včeraj do danes. 13.50 Domači zvoki. 14... Od Triglava do Jadrana. 18... Issac Albaniz: «Iberia» — suita ... 18.30 Za vsakogar nekaj. 21... Koncert komornega zbora RJCT ... 21.30 Glasbeni portreti skozi ... in čas. 22.00 Glasba za lahko ... in razvedrilo. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 ... vsakega nekaj. 12.45 Poročila ... 13.00 Pestra operna glasba. ... Lahke melodije. 14.00 Poročila ... 17.30 Plesna glasba. 18.15 Brahms: Koncert za violini in orkester v D-duru op. 77. 18.55 Brahms: Valčki op. 39. 19.30 Slovanski plesi. 19.45 Poročila. 20.00 Dve znameniti skladbi Čajkovskega. 20.30 Sprehodi po morju: Morski psi. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Pestra glasba. 21.30 Koncert sopranistke Maruške Patik-Smrkolje ve. 21.50 Nekaj biserov klavirske umetnosti. 22.00 Berlioz: Fantastična simfonija. 22.45 Večerni ples. 23.15 Poročila. 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.

11.00 Godalni orkester p. v. Savine. 11.30 Simfonična glasba. 12.30 Lahki orkestri. 13.25 Gledališke melodije. 14.00 Francoske popevke. 14.25 Slavni solisti: Wilhelm Backhaus. 17.30 Program BBC. 18.00 Orkester Tito Petralia. 19.25 Operna glasba. 20... Pesmi od včeraj in danes. 2... Jules Romains, «Direktor».

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m 212,4 m

12.00 Florent Schmidt: Tragedija Salome, simfonična fantazija. 12.30 Poročila. 13.15 Pester spored slovenskih narodnih pesmi. 14.10 Lahek opoldanski koncert. 18.30 Lahka glasba. 19.00 Predvajajo Veseli godci. 19.... 10. obletnico formiranja Gubčeve brigade. 19.10 Partizanske pesmi in koračnice. 19.30 Poročila. 20.00 Albert Maltz: Črna ..., radijska igra. 21.00 Operne arije izvajajo jugoslovanski pevci. 22.00 Poročila. 22.30 Nočni koncert.

ŠPORTNI DNEVNIK

ŠAHOVSKA OLIMPIADA

Kako so jugoslovanski šahisti potovali v Helsinki

LJUBLJANA, 19. — Kapetan jugoslovanskega moštva, prof. Ludvik Gabrovšek, je poslal ljubljanskim listom sledeče poročilo o utrudljivem potovanju šahistov v Helsinki:

Šahovska zveza Jugoslavije je poslala olimpijskemu moštvu, ki je prebilo zadnje dni pred odhodom v Bohinju, iz Beograda razen potnih listov, voznih kart in deviznih nakazil tudi natančen načrt za potovanje v Helsinki. Po tem načrtu naj bi moštvo odpotovalo 5. avgusta z Jesenic in bi že istega dne prišli v München. Tam naj bi nas počakal Unzicker, naš stari šahovski znanec, ki bi nam poskrbel, da bi dobili mesto v spalnem vagonu brzovlaka na poti do Hamburga. Naslednji dan bi v Hamburgu prestopili na severni express, ki bi nas drugi dan pripeljal v Stockholm. Od tu pa bi imeli neposredno letalsko zvezo s Helsinki.

Unzicker je zaradi nepopolnih podatkov Šahovske zveze rezerviral mesta v spalnem vozu brzovlaka, ki je odšel v Hamburg že pred petimi urami pred našim prihodom. Druga slaba novica pa je bila, da zvečer ni v Hamburg odhajal noben vlak. Kje je krivda? Stali smo pred kopico težav, ki so jih povečavale še slučajne neprijetnosti. Najprej smo brzojavili v Stockholm na naše poslaništvo, da pravočasno odpove terminizirane vozne karte za letalo. Pot so nam otežavale pomanjkljive informacije potovalnih uradov. Ti uradi so imeli podatke samo za nemške železnice, in kvečjemu samo za severni express, za druge vlake pa so se informacije nehale na nemških mejah. Bili smo jezni, pa smo vendar odpotovali. Sredi poti med Münchenom in Hamburgom ob dveh ponoči nas je sprevodnik z osornim glasom pozval, naj se preselimo iz spalnega voza v sosedne vagone, ker se je vagonu vnela os. S tem se je začela dolga vrsta pretovarjanj. Tako je bilo v Hamburgu, pa dalje v Nyburgu na Danskem, pa še enkrat pri prehodu na otok, na katerem leži glavno mesto Danske Kopenhagen, pa v Kopenhagnu samem, kjer smo čakali na zvezo od polnoči do treh, in končno še v Haselholmu na Švedskem itd.

Iz Haselholma, ki leži 100 km od obale in okrog 400 km južno od Stockholma, smo šele mogli brzojaviti našemu poslaništvu v Stockholmu, kdaj točno pridemo. Po tem nam je potovanje potekalo srečno.

V Stockholmu nas je počakal na postaji zastopnik našega poslaništva, pozdravil pa nas je tudi zastopnik švedske šahovske zveze. Še isti dan smo dobili mesta v letalu, tako da smo prispeli končno le v Helsinki, kamor smo bili namenjeni. Naši obrazi so se razjasnili in pozabljene so bile vse težave.

Ko smo vstopili ob 7. uri zvečer v avion, smo za nami zagledali Reshevskega in kapetana ameriškega moštva. Prisrčno smo se pozdravili. Kdo bi si mislil, da se bosta še nedavna nasprotnika v dvoboju Gligorič—Reshevsky, tako hitro spet srečala. Milič je med potovanjem izkoristil priliko in razpoloženega Reshevskega vprašal za prognozo za končni izid olimpiade. Velemojster se ni prav nič obotavljal in je z amerikanskim optimizmom naštel naslednji vrstni red: prva bo SZ, drugo, njegovo moštvo ZDA, tretja Jugoslavija, četrta pa Argentina.

Polet iz Stockholma v Helsinki je bil zelo zanimiv. Imeli smo krasen razgled. Leteli smo ob krasnem vremenu 1500 m visoko, v glavnem nad vzhodno obalo Švedske. Pod nami se je neprestano menjala slika. Sedaj smo bili nad deželo tisočerih jezer, sedaj zopet nad morjem s tisoč otoki. Lepoto pokrajine je povečeval še krasen sončni zahod, ki je v severnih krajih vse drugačen, vse bolj dolgotrajen kot pri nas. To povzroča na obzorju prekrasno igro barv.

Ko smo dopotovali v Helsinki, je bila ura že 22 (med potjo smo uro premaknili za eno uro naprej). Vendar je bilo še vedno tako svetlo, da si lahko bral časopis ob dnevni svetlobi. Potne formalnosti so bile kar hitro opravljene, tako da smo bili že čez pol ure sredi mesta in nekaj minut nato pred hotelom «Domus academica», našim bivališčem med olimpiado. Pred hotelom smo se srečali s češkim moštvom. Spontani pozdravi znancev na šahovskem polju so pokazali, da so osebna poznanstva in medsebojno spoštovanje globlja od poskusov politično razdvajati svet na temelju imperialističnih prizadevnosti.

Dobri rezultati lahkoatletov v Zagrebu

ZAGREB, 19. — Pri atletskem tekmovanju za Hanžekovičev memorial je zmagal Dinamo s 183 točkami pred Mladostjo, ki je dosegla 163 točk. Boljše pa so bile ženske Mladosti, ki so dosegle 53 točk pred Dinamom s 40 točkami. *Boljši rezultati: kladivo:* Galin (M) 55.75 m — *100 m:* Božič (D) 10.9 — *400 m:* Tomažič (D) 50.2 — *daljina:* Petranovič (D) 6.77 — *200 m:* Ceraj (Partizan) 1:57.3 (izven konkurence); *ženske, 200 m:* Babovič (M) 26.6 — *daljina:* Babovič (M) 5.20 m.

Svetovno prvenstvo v odbojki

V Moskvi se je pričelo v soboto svetovno odbojkarsko prvenstvo. Jugoslavija se prvenstva ni udeležila zato, ker je prireditelj Sovjetska zveza, ni povabil. Rezultati, ki so bili doslej doseženi: ženske — Poljska : Madžarska 3:0, SZ : Bolgarija 3:0, Poljska : Finska 3:0, moški — Poljska : Madžarska 3:0, Romunija : Libanon 3:0.

Zadnji rezultati: moško prvenstvo: Bolgarija - Finska 3:0, Izrael-Lobanom 3:0, Madžarska-Poljska 3:2, žensko prvenstvo: Poljska - Bolgarija 3:1.

Z vseh vetrov

V Kitzbuechelu se je končal mednarodni teniški turnir, na katerem je v finalu posameznikov Jugoslovan Petrovič premagal Avstrijca Redla s 6:4, 6:1, 6:2, v finalu posameznih pa je Avstrijka Strecker predala igro Jugoslovanki Crnadakovi pri stanju 6:1, 8:10. V igri moških parov sta Avstrijca Redl in Stingl premagala Jugoslovana Pallado in Petroviča s 3:6, 6:3, 6:2, v igri mešanih parov pa Avstrijca Streckerjeva in Specht Crnadakovo in Brixyja s 6:2, 7:9, 6:2.

* * *

Kitajski plavalci, ki se vračajo s XV. olimpijskih iger, bodo te dni nastopili v Atenah, kjer bodo plavali izven konkurence na državnem prvenstvu.

Kristjan Pravda (Avstrija), eden najboljših smučarjev v alpskih disciplinah, bo letos prevzel mesto trenerja v ZDA.

* * *

V Augsburgu se je pretekli teden vršil troboj med moškimi reprezentancami Avstrije, Bavarske in Wuerttemberga. V moški konkurenci je zmagala Bavarska z 132 točkami pred Avstrijo 126 in Wuerttembergom 102 točki. Pri ženskah prav tako Bavarska z 51 točkami pred Wuerttembergom s 35 točkami. Najboljši rezultati: 100 m: Happernagel (B) 10.8, 200 m: Zandt (W) 21.8, 400 m: Bagoech (A) 48.8, 800 m: Reiter (B) 1:55.0, 1500 m: Mueller (B) 3:57.4, 5000 m: Gude (W) 14:49.6, 110 m ovire: Scharr (W) 15.6, 400 m ovire: Scharr (W) 54.8, 4x100 m: Bavarska 42.1, 4x400 m: Bavarska 3:19.7, višina: Pilhatsch (A) 190, daljina: Luther (B) 7.32, Wuerth (A) 7.22, troskok: Wuerth (A) 13.95, palica: Fritz (A) 3.80, krogla: Schwabl (A) 14.74, disk: Hipp (W) 49.28, kopje: Rieder (B) 66.81, kladivo: Pasler (A) 49.65, ženske 100 m: Fehring (B) 12.2, 200 m: Fehring (B) 26.4, 80 m ovire: Seonbuchner (B) 11.5, 4x100 m: Bavarska 49.7, višina: Butz (W) 156, daljina: Seonbuchner (B) 5.66, krogla: Mayer (B) 12.32, disk: Huemmer (B) 44.71, kopje: Maier (W) 42.0.

KOLESARSKA DIRKA PO ZAHODNI NEMČIJI

Belgijski kolesarji na treh prvih mestih

Lanski zmagovalec, Tržačan De Santi, je peti

FRANKFURT, 19. — Z 12. etapo iz Nuernberga v Frankfurt (263 km) se je končala kolesarska dirka po Zahodni Nemčiji. V zadnji etapi je zmagal Belgijec Peeters, medtem ko je prvak dirke njegov sorojak De Rijck. Sploh se je tekma končala z zmagoslavljem Belgijcev, ki so zasedli vsa tri prva mesta. Drugi je Demulder, tretji Impanis, četrti Nemec Mueller, peti pa lanski zmagovalec De Santi s skoraj polurnim zaostankom za prvim.

Vrstni red na cilju zadnje etape: 1. Peeters (Belgija) v 8 ur 11'00"; 2. Berger (Nemčija); 3. Schild (Nemčija); 4. Mueller (Nemčija); 5. De Feyter (Belgija); 6. Weilenmann (Švica); 7. Impanis (Belgija); 8. Sforacchi (Italija); vsi s časom zmagovalca.

Italijanski kolesarji odpotovali v Luksemburg

MILANO, 19. — Italijanski kolesarji, ki bodo nastopili na svetovnem kolesarskem prvenstvu v Luksemburgu, so danes odpotovali iz Milana. Odšli so sledeči kolesarji:

profesionalci: Albani, Baroni, Bevilacqua, Minardi, Petrucci in Magni; Bartali bo odpotoval šele v četrtek;

amaterji: Ghidini, Ciancola, Nencini, Guerrini, Fantini, Gismondi, Bernardi, Bruni.

Britanski lahkoatleti za dvoboj Anglija Francija

LONDON, 19. — Dne 23. in 24. avgusta bo v Parizu lahkoatletski dvoboj Anglija - Francija. Nobenega dvoma ni, da se bodo Francozi skušali maščevati Angležem za lanskoletni poraz v White Cityju, v Londonu, ko so britanski atleti zmagali s 115 točkami proti 85; britanske atletinje pa z 61 točkami proti 41. V britanski olimpijski reprezentanci so tudi številni olimpijci in sicer:

E. McDonald Bailey (tek na 100 in 200 metrov), A. S. Wint (tek na 400 metrov), R. G. Bannister in G. V. Nankeville (tek na 1500 metrov), De Pierie (tek na 5000 metrov), F. Sando (tek na 10.000 metrov), D. K. Gracie (tek na 400 metrov z zaprekami), C. W. Brasher in J. Disley (tek na 3000 metrov «steeple chase»), J. A. Savidge (krogla, disk) in S. O. Williams (skok v daljino).

Na nedavnem britanskem lahkoatletskem turnirju v Londonu, je Brasher zmagal v teku na 3000 metrov «steeple chase», pred presenetljivim Američanom, olimpijskim prvakom Ashenfelterjem, za 45 metrov v 9 minutah 25,6 sek.; Gracie pa je postavil nov britanski državni rekord v teku na 400 yardov (402,34 metra) z zaprekami s časom 52,7 in se plasiral drugi za Američanom C. Moorejem, ki je postavil s časom 51,6 nov svetovni rekord.

Med atletinjami, ki se bodo tudi udeležile lahkoatletskega dvoboja Anglija-Francija, naj navedemo svetovno prvakinjo v skoku v višino Sheilo Lerwillovo (1,714 metra), ki bo skušala zboljšati svoj olimpijski rezultat (1,651 metra); britansko državno prvakinjo v teku na 100 yardov (91,44 metra), Heather Armitagovo, ter June Fouldsovo in Silvijo Chesemanovo.

SYDNEY, 19. — Belgijska igralca tenisa Washer in Brichant sta bila povabljena v Avstralijo za prihodnjo teniško sezono. Potne stroške bo v celoti plačala avstralska teniška zveza, ki bo poleg tega plačala obema Belgijcema po tri funte šterlinge na dan.

Charles Dickens PICKWICKOVCI

61.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«Kot bandit,» je plašno odgovoril gospod Tupman.

«Menda vendar tega ne mislite resno,» je rekel gospod Pickwick in strogo pogledal prijatelju v oči; «to vendar ni vaš resen namen, gospod Tupman, da bi oblekli zelen baržunast jopič s kratkimi škrici in vzeli klobuk z dva metra dolgim peresom.»

«Prav resen namen, gospod,» je odgovoril gospod Tupman nekoliko prizadet. «In zakaj ne, gospod?»

«Ker ste,» je nadaljeval gospod Pickwick precej razburjen, «ker ste prestari za to, gospod.»

«Prestar?» je vzkliknil gospod Tupman.

«In če bi bilo treba še drugega vzroka, — vi ste predebeli, gospod,» je nadaljeval gospod Pickwick.

«Gospod,» je poskočil gospod Tupman, ki mu je rdečica oblila obraz, «to je žalitev.»

«Gospod,» je odgovoril gospod Pickwick v istem tonu, «to ni niti pol tako žaljivo za vas, kakor bi bilo žaljivo zame, če bi vi nastopili v moji navzočnosti v zelenem baržunastem jopiču s kratkimi škrici in dva metra dolgim peresom.»

«Gospod,» je sopel gospod Tupman, «vi ste prostaški človek!»

«In vi drugi, gospod,» je sopel gospod Pickwick.

Gospod Tupman je stopil nekoliko korakov bliže ter strmel v gospoda Pickwicka, gospod Pickwick pa skozi svoje naočnike v gospoda Tupmana, izzivalno in kljubovalno kakor lev. Gospod Snodgras in gospod Winkle sta kar okamenela, ko sta videla tak prizor med takima možema.

«Gospod,» je začel gospod Tupman po kratkem molku z globokim slovesnim glasom, «vi ste mi rekli, da sem star.»

«Da, rekel sem,» je dejal gospod Pickwick.

«In debel.»

«Ponavljam.»

«In prostaški človek.»

«To ste!»

Nastal je mučen odmor.

«Moja naklonjenost k vaši osebi, gospod,» je spet začel gospod Tupman — ter si zavihal rokave; pri tem se mu je tresel glas od notranje razburjenosti; «moja naklonjenost k vaši osebi, gospod, je velika, zelo velika — toda vzlic temu se moram maščevati na tej vaši osebi.»

«Kar sem, gospod,» mu je zaklical gospod Pickwick nazaj.

Razsrjen po vznemirljivem pričkanju, se je postavil junaški mož v paralitično pozicijo, iz katere sta oba gledalca nedvomno sklepala, da se misli le braniti.

«Kaj?» je vzkliknil gospod Snodgras, ki se mu je slednjič vrnila moč govora, katera ga je bila zaradi brezmejnega začudenja zapustila; «kaj?» je zaklical ter planil med bojaželjna prijatelja, čeprav je bila nevarnost, da jih bo dobil s pestmi po sencih. «Vi ne pomislite, gospod Pickwick, da gledajo na vas oči sveta? Vi pozabljate, gospod Tupman, da daje njegovo nesmrtno ime vam in nam vsem sijaj? Fuj, gentlemana, fuj!»

Nenavadne črte, ki jih je začrtala trenutna razburjenost na vedrem čelu gospoda Pickwicka, so se izgubljale, ko je njegov mladi prijatelj govoril te besede, tako vidno, kakor izginjajo sledovi svinčnika pod radirko. Gospod Snodgras še ni zaprl ust, ko je bil obraz gospoda Pickwicka že spet mil in dobrohoten kakor po navadi.

«Prenaglil sem se,» je rekel; «Tupman, dajte mi roko!»

Temni oblaki so izginili tudi z obraza gospoda Tupmana; toplo je stisnil prijatelju roko.

«Tudi jaz sem se prenaglil,» je rekel.

«Ne, ne,» ga je prekinil gospod Pickwick, «kriv sem bil jaz. Vi pojdete torej v zelenem baršunastem jopiču.»

«Nikakor ne,» je odgovoril gospod Tupman.

«Če mi hočete ustreči — pojdete v njem,» je rekel gospod Pickwick.

«Dobro pojdem,» je rekel gospod Tupmann.

Sklenili so, da bosta tudi gospod Winkle in gospod Snodgras nastopila v karakternih oblekah. Gospoda Pickwicka je torej toplota njegovih najplemenitejših čustev nagnila k temu, da je privolil v nekaj, česar bi po svojem boljšem razsodku ne bil mogel odobriti — in kaj bi moglo njegov ljubeznivi značaj postaviti v boljšo luč, tudi če bi bilo vse, kar se pripoveduje prav v tej knjigi, izmišljeno?

Gospod Leo Hunter ni pretiraval, ko je govoril o zalogah Salomona Lucasa. Židova garderoba je bila zelo bogata — morda ne docela klasična, ne docela nova; tudi se ni nobena obleka točno ujemala z modo kateregakoli časa; nasprotno pa so bile vse več ali manj okrašene z bleščicami; toda kaj more biti na svetu lepše od bleščic? Lahko bi kdo ugovarjal, češ da se podnevi ne podajo dobro; toda vsak ve, da se pri luči sveč bleščijo. Tudi je čisto jasno, da so krivi ljudje, ne bleščice, ako priredijo ljudje maškarade podnevi in se potem obleke ne podajo tako, kakor bi se zvečer. To je bilo prepričujoče umovanje gospoda Salomona, ki ni zgrešilo učinka pri gospodu Tupmanu, gospodu Winklu in gospodu Snodgrasu. Izposodili so si torej pri gospodu Salomonu obleke, ki jih je žid po svojem okusu in izkustvu priložnostno poročil tem trem gospodom kot najprimernejše za to priložnost.

Pickwickovci so zase ter gospod in gospa Pott zopet zastopali naročili pri Mestnem grbu voz, da jih odpelje na letni dvorec gospe Hunterjeve. Gospod Pott je v zahvalo, da je prejel povabilo, oznanil že vnaprej v Catanswillskem Listu: «da bo ta dvorec prizorišče pestrih in sladkih čarov — bleščečega sijaja lepote in genijalnosti — veličastne in bogate družbe, predvsem pa harmonije, združenega z izbranim okusom, najpopolnejšo harmonijo in finim družabnim tonom; bajna krasota in veličastje prireditve ljičnih jutrovih dežel ni v primeru s tem nič. Le grda zavist je, če hočejo nekateri trdoglavci omadeževati s svojo strupenostjo priprave te odlične in izvrstne dame, h katere nogam se polagajo ta ponižni tribut občudovanja.» Poslednje besede so bile grenak sarkastičen napad na Neodvisnost, ki je zato, ker je niso povabili, zaporedoma v štirih številkah zasmehovala Fancydress Déjeûné in povrhu še tako, da je tiskala te članke, ki jih je bila sama zavist in zloba, s svojimi največjimi črkami, pridevnike pa z velikimi začetnicami.

Prišlo je slavnostno jutro. Krasen pojav je bil gospod Tupman v roparskem kostumu s prav tesnim jopičem, ki mu je segal del na hrbtu in ramah kakor blazina za šivanke, s kratkimi baršunastimi hlačami; meče je imel ovite z obvezami, kakor jih imajo vsi roparji radi. Predrzno in prikupno je gledal iz odprtega ovratnika njegov odkriti in plemeniti, počrnjeni obraz s trki in kopasto brado; k temu si mislimo širokokrajni, s kolkovi vseh barv okrašeni klobuk, ki ga je moral držati na kolenih, kajti nobena kočija na svetu ni bila tako visoko zgrajena, da bi bil mogel v njej sedeti mož s takim klobukom na glavi.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIČ. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel 11-32. — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.